

ŽIVA ZAJEDNICA

D 2384 E · LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA · **LEBENDIGE GEMEINDE**
MITTEILUNGSBLATT DER KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN
BROJ 5 (170) · SVIBANJ/MAI 1996

- Interview: fra Petar Anđelović
- Porez na mirovine
- Spolnost je Božji dar
- Škola duhovne slobode
- Rad je blagoslov

**Bosna
se
vraća
kući**

Majka Sutješćanka,
u narodnoj nošnji,
iz vremena kraljice
Katarine Kotromanić.
Na putu kući
u Kraljevu Sutjesku?

Deset indijanskih zapovijedi

1. Postupaj s poštovanjem prema zemlji i svemu stvorenom!
2. Budi blizak Velikome Duhu!
3. Poštuj svoje bližnje!
4. Suraduj za dobrobit cijelog čovječanstva!
5. Pruži pomoć i nježnost gdje god je potrebno!
6. Čini ono što znaš da je pravo!
7. Pazi na zdravlje duše i tijela!
8. Izdvoji dio napora za veće dobro!
9. Budi uvijek istinoljubiv i pošten!
10. Budi odgovoran za svoja djela!

Dvadesetdvogodišnja
Lakota-Indijaka Tokahewin
Clifford sa svoja dva sina.
Dječja fotografija godine 1994.
Foto: Katrin Freisager

UVODNIK

Proljeće nade

Svibanj je opjevani mjesec, prebogati simbolikom, blagdanima i događanjima, kako u prirodi, tako i u ljudskom življenju. To je mjesec rasta, cvata i cvjetanja, jorgovana, Gospin mjesec, pa i mjesec u kojem slavimo Majčin dan, u kojem na samom njegovu početku, uz blagdan Josipa Radnika, razmišljamo o radu. To je mjesec Uzašašća i Duhova, blagdana hrvatskog sveca Leopolda B. Mandića, sv. Duje, Gospe Trsatske...

Sve je to stalo u jedan mjesec. Zato se teško odlučiti za pravu temu u našem svibanjskom broju mjesečnoga lista. Kao što je sadržajan ovaj mjesec, tako je jedno, aktualno i zanimljivo i ovo naše svibanjsko izdanje. Donosimo iznimno zanimljiv i aktualan razgovor s provincijalom Bosne Srebrene fra Petrom Anđelovićem. I on ovo proljeće naziva proljećem nade u povratak i procvat, i u Bosni. U vrijeme velike krize na tržištu rada, pa i u Njemačkoj, pišemo o blagoslovu rada. Referent za socijalne radnike u Njemačkoj Stjepan Herceg piše o aktualnom problemu oporezivanja (inozemnih) mirovina. I mlade i starije privući će zasigurno članak profesora Tomaševića o kršćanskom pogledu na ljudsku spolnost. Svratite pozornost i na naše stalne rubrike, a posebno vas molimo da se priključite akciji za promjenu državljanstva i našem novom nagradnom natjecanju „Dijaspore na fotografiji“. Sretno u svibnju želi vam uredništvo.

MOTRIŠTE

Piše: Alen Legović

Škola duhovne slobode

Civilizacijski šok i sukob civilizacija možemo izbjeći ako prestanemo samo dijeliti lekcije drugima i ako počnemo učiti od drugih. Dvojezičnost je pritom od velike pomoći, a može se nazvati školom duhovne slobode.

Toliko urbanosti nikada do sada nije bilo, a danas je ona važnija nego ikada prije. Mnogi pripadnici prve generacije Hrvata koji su došli u Njemačku još se sigurno vrlo dobro sjećaju prvih dana i mjeseci svojeg boravka u ovoj zemlji. Nije bilo lako. Možda je preoštro te prve dane ocijeniti civilizacijskim šokom, ali u svakom slučaju sukob civilizacija je bio moguć, no uglavnom izbjegnut. Kako i zašto? Izbjegli smo ga tako što smo mnogo toga ovdje naučili: njemački jezik, kulturu, pravila, običaje ovog naroda i zemlje u kojoj živimo. Dakle, bili smo spremni nešto naučiti, ali su i naši domaćini, njemački susjedi i drugi građani, ponešto i od nas naučili: i to ne samo kulinarske specijalitete, već i gostoljubivost te naše narodne, kulturne i vjerske običaje. To je upravo ono što se danas svugdje u svijetu traži: sukob civilizacija izbjeći ćemo samo onda, ako prestanemo naučavati i dijeliti lekcije drugima (drugim društvima, narodima, kulturama), te da umjesto toga budemo spremni od njih učiti. Ta promjena paradigme od društva koje druge uči do društva koje uči od drugih pretpostavlja da postanemo spremni na dijalog s drugim kulturama.

Međutim, to se ne odnosi samo na druge kulture i narode, već primjerice i na pripadnike jednog naroda kao što su Hrvati u inozemstvu i domovini. Jer, upravo je dijalog preduvjet za bilo kakvu mogućnost transformacije iz društva koje druge uči u društvo koje je samo spremno učiti od drugih. Dakle, treba učiniti prvi korak u kojem nećemo poučavati druga društva i kulture, već ćemo se uputiti na zajednički put učenja jednih od drugih. A pri tomu mora na svim područjima prethoditi kulturni dijalog, a tek onda politički. Bez toga se malo što može postići. S time u vezi podsjetimo se: njemačko-hrvatski ugovor o kulturnoj suradnji je potpisan, dakle prvi korak je učinjen, korak o kojemu zemlje kao Poljska, prvi veliki njemački susjed na zapadu, može za sada samo sanjati.

Sporazumijevanje znači dakako učiti, a to nije lako. U Njemačkoj je to bolan proces, a u Hrvatskoj vjerojatno još nije niti počeo.

Možda će se jednog dana ipak opovrgnuti pretpostavka da je znanje o Hrvatskoj u Njemačkoj ili Kanadi veće i bolje nego obrnuto, i da je vjerojatno točno, što je jednom rekao Goethe: „Tko ne poznaje strane jezike, taj ne zna ništa ni o svojem vlastitom“. I tu smo sada kod poznavanja jezika, koje za drugu i treću generaciju Hrvata u Njemačkoj može biti i jest velika prednost. Govoriti dva jezika, razmišljati na dva jezika, znači spremnost razmišljati na više načina, a time dvojezičnost postaje ishodište odgoja i razvoja, koji se ne baziraju na etnocentrizmu i na jednoumlju.

Dvojezičnost je antikolonijalna. Za velika kolonijalna carstva značajno je da svojim slugama nisu dali izučiti i naučiti drugi jezik, nego nepotpuni, drugorazredni jezik, koji se uglavnom nazivao „pidgin“. I narodi koji su se njima služili nisu bili slobodni, jer preko kolonijalnih gospodara i vladara nisu naslijedili jedan dodatni novi jezik, već samo polovičan, siromašan jezik, s minimalnim jezičnim strukturama te siromašnim i manjkavim rječnikom koji im nije omogućavao ni dopuštao sveobuhvatno fleksibilno i kritično razmišljanje.

Razumije se, može se biti i višejezičan, a ipak netolerantan, može se govoriti dva jezika, a rabiti ih za saslušavanje zatočenika.

Rješenje i lijek za sve probleme ipak nije dvojezičnost, koja automatski pomaže doći do slobode mišljenja.

Ali dvojezičnost je početak tog oslobađanja, ona je važna i zanimljiva snaga koja čovjeka tjera dalje, ona je osnova koja zaslužuje da ju se njeguje, jer se na njoj temelji i jezična fleksibilnost.

I upravo ta jezična fleksibilnost dopušta nam lakšu izgradnju samoga sebe na osnovama kulturne fleksibilnosti životne škole tolerancije. ■

HERAUSGEBER/IZDAVAČ: ŽIVA ZAJEDNICA

KROATISCHES OBERSEELSORGEAMT IN DEUTSCHLAND

60435 Frankfurt am Main · An den Drei Steinen 42
Tel. (0 69) 54 10 46 · Fax (0 69) 5 48 21 32

Verantwortlich/
Odgovara: Bernard Dukić

Chefredakteur/
Glavni urednik: Anto Batinić

Redaktion/
Uredništvo: Maja Runje, Stanka Vidačković,
Božica Červinka, Jura Planinc,
Ivek Milčec, Ivan Bošnjak,
Jozo Sladoja, Božo Marić

Mitarbeiter/
Suradnici: Željka Čolić, Vesna Školnik,
Ivo Balukčić, Alen Legović,
Ivo Marković, Ivo Matijević,
Marko Obert, Vlatko Marić

Layout:
Jahres-
bezugspreis: Ljubica Markovica

Bankverbindung: Konto Nr. 129072
bei der Stadtsparkasse Frankfurt
(BLZ 500 501 02)

Lithos +
Seitenmontage: Fotosatz Service Bauriedl
64546 Mörfelden-Walldorf

Druck: Scholl+Klug Druckerei GmbH
64546 Mörfelden-Walldorf

Akcija za promjenu državljanstva

Mjesnom uredu za prijavljivanje boravka (Einwohnermeldeamt) treba podnijeti pismeni zahtjev za promjenu iz jugoslavenskog (broj 138) u hrvatsko (broj 130) državljanstvo.

Mnogi građani Republike Hrvatske još uvijek se kod njemačkih vlasti vode i tretiraju kao jugoslavenski građani, iako odavno imaju hrvatske putovnice. Razlog za to je sporost njemačkih službenika, ali i nezanimanje hrvatskih državljanina. Mnogi, dakle, iako posjeduju hrvatske putne i osobne isprave, i dalje kod njemačkih ureda imaju kod 138, što je brojčana oznaka za pripadnost jugoslavenskom državljanstvu. Državljanin Republike Hrvatske imaju svoj kod 130, kao brojčanu oznaku za pripadnost državljanstvu Republike Hrvatske. Mjesnom uredu za prijavljivanje boravka (Einwohnermeldeamt)

treba podnijeti pismeni zahtjev za promjenu iz jugoslavenskog (broj 138) u hrvatsko državljanstvo (broj 130). Od istog ureda treba odmah zatražiti i potvrdu o pripadnosti hrvatskom državljanstvu, jer je ona potreban dokument u raznim prigodama i kod različitih ureda. Uz pismeni zahtjev treba priložiti i kopiju hrvatske putovnice.

Za sve one koji ne znaju kako postupiti i kako sastaviti pismeni zahtjev u tu svrhu, donosimo jedan uzorak na njemačkom jeziku. Prema tom uzorku može se napisati ili natipkati navedeni zahtjev.

An das

Einwohnermeldeamt

Änderung der Staatsangehörigkeit

Sehr geehrte Damen und Herren,

hiermit bitte ich um Überprüfung ob ich und meine u. a. Familienmitglieder bei Ihnen als kroatische (Nr. 130) Staatsangehörige eingetragen sind.

Falls das noch nicht der Fall ist, beantrage ich die Löschung der jugoslawischen (Nr. 138) und Eintragung der kroatischen (Nr. 130) Staatsangehörigkeit für mich und meine Familienmitglieder, sowie die Erstellung einer kostenlosen Meldebescheinigung aus der unsere kroatische Staatsangehörigkeit erkennbar ist. Diese benötigen wir als Vorlage bei verschiedenen Ämtern.

Ebenfalls bitte ich Sie gemäß § 2 Abs 1 Nr 6 der Ausländerdatenübermittlungsverordnung die Änderung der Staatsangehörigkeit mitzuteilen.

Mit freundlichen Grüßen

Unterschrift des Antragstellers und der Familienmitglieder

Anlage: Kopie der Pässe

PISMA • BRIEFE

POBOŽNOSTI Obitelj Presvetog Srca Isusova

Mili moji u Kristu!

Znamo da ste i Vi zavjetovani Presvetom Srcu Isusovu i Neokaljanom Srcu Blažene Djevice Marije, radi toga Vam se i obraćam, moleći Vas da u dušama ponovno potaknete pobožnost „Obitelji Presvetog Srca Isusova“. Molitvenik za tu pobožnost je sada tiskan na hrvatskom jeziku. Ova pobožnost je zaista veličanstvena i u naše doba vrlo je potrebna, a napose Hrvatima koji su rasuti po cijelom svijetu.

Obitelj Presvetoga Srca Isusova je po cijelom svijetu raširena laička molitvena skupina i na svim jezicima Europe.

Od onih koji žele obaviti tu pobožnost ne tražimo puno, samo toliko da se godišnje 3 puta izmoli devetnica, u vrijeme koje najviše odgovara. Za izbor vremena molitve pomažemo s popisom datuma i kalendarom.

Vruća želja nam je da se tjedno jedanput posveti sat vremena Bogu, „sat klanjanja“, kad molitelji mogu sebe osobno predati čistim srcem i sa svim svojim brigama Presvetom Srcu Isusovu i Neokaljanom Srcu Marijinu.

Molim Vas da mirne duše naručite od mene molitvenik koji se daje besplatno u Vaše ruke. Molimo i to da, ako postoji mogućnost, svatko po svom plemenitom srcu doprinosi s malim prilogom našem nastojanju da se Kraljevstvo Božje što

prije ostvari. Po ustrojstvu za molitvenu grupu odgovoran je voditelj grupe. Grupa ima 14 članova, tako je osigurana neprestana molitva tokom cijele godine.

Sve potrebne informacije daje Vam Obitelj i pomirbeni tabor Presvetoga Srca

Isusovoga koji ima svoj centar u Mađarskoj: Obitelj Srca Isusova, 1203 Budapest, János t r 4. I.kat 1. Deviza Nr. 11720001-20103222.

Čekajući da mi se javite, pozdravljam Vas s puno ljubavi. **Karoly Laurer, voditelj**

Cijenjeno uredništvo!

Posve slučajno jučer mi je u ruke došao Vaš lijepi časopis „Živa zajednica“. Odmah sam odlučio da se pretplatim za taj časopis, te sam doznačio određeni iznos.

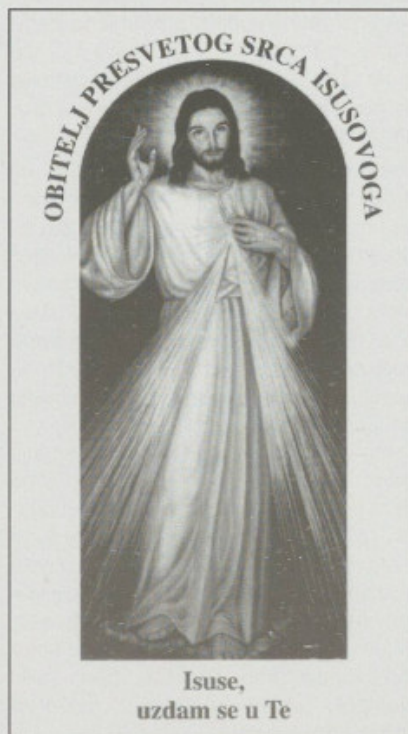
Inače sam njemački državljanin (hrvatskog porijekla), te sam već 32 godine direktor njemačke socijalno-pedagoške institucije.

Daleke 1961. godine napustio sam „socijalistički raj“. Iako sam imao teoretsku profesiju (nastavnik), uspio sam potpuno u ovoj zemlji, te se o meni već više puta pisalo u njemačkom stručnom i općem (novinama) tisku.

Prije sam povremeno pisao za časopis „Danas“ – šaljem vam kratki članak „Zamijenite ljude“, te prijetnju nekoga Nenada i moj odgovor istome.

Otkada izlazi vaš časopis? Šteta što prije za njega nisam znao. Mnogo sam zauzet službenim poslovima, pa eto rijetko imam vremena za bavljenjem drugim poslovima.

S poštovanjem, **Josip Novosel, Mettmann**

LIČNOST MJESECA

HEADLINES • SCHLAGZEILEN • VIJESTI

JANKO BOBETKO,
STOŽERNI GENERAL

Bitka za hrvatsku budućnost

„Mi smo dobili rat. Bili smo sami, ali smo pobijedili. To je pobjeda svih Hrvata, cijelog hrvatskog naroda, pa i vas u dijaspori. Puno ste učinili. Ali sada smo svi suodgovorni za hrvatsku budućnost. I vi u dijaspori ne smijete biti samo promatrači događanja u domovini, nego aktivni i suodgovorni. Nisam ni za kakve dijaspore, nego za Hrvatsku“ – tako je govorio stožerni general i zastupnik u hrvatskom saboru Janko Bobetko.

On se, nakon nedavnih posjeta Kanadi, Stuttgartu i Frankfurtu, pokazao jednom od najcijenjenijih osoba u hrvatskom iseljeništvu. U svim tim susretima dijaspori je odao priznanje i zahvalio joj na svemu što je učinila za hrvatski narod u domovinskom ratu i što sada čini. Svojim neposrednim nastupom i otvorenošću osvojio je sve koji su ga slušali i gledali. Kod njega nema politikanstskih niti stranačkih kalkulacija. „Mi smo se prvi put u povijesti borili samo za sebe, svoju slobodu i budućnost. Bili su nam pripremili genocid i stotine Bleiburga, ali smo se oduprli“, ističe general koji je deblokirao Mostar, Dubrovnik i dobio odsudne bitke u dolini Neretve.

Ideje voditelje za sve to su bile: pomirenje i jedinstvo svih Hrvata, nacionalna svijest, ponos, odgovornost. Zato se general zalaže za pošten život; ne prešućuje ni loše pojave kod kuće; hrvatsku budućnost vidi u Europi, u izgradnji demokracije, snažnog i stabilnog gospodarstva, povratku iseljenika i njihovu ulaganju u domovinu. Pritom ne zaobilazi ni brojne poteškoće, kušnje, neslogu, nezadovoljstvo, jer i sve one koji ne žele dobro Hrvatskoj, bilo kod kuće bilo vani. Na koncu: „Neka se iseljenici orijentiraju na povratak, neka ulažu kod kuće, a mi ćemo raščistiti činovničke prepreke doma. Svi moramo pomoći domovini sada, a ne sutra!“ ■

- U Kini je prošle godine bilo po prvi put preko milijun rastava braka, točno 1 055 000. Broj rastava stalno raste u zadnjih 12 godina.
- Na hodočašće u Saudijsku Arabiju, na hadž u Meku, dolazi svake godine dva milijuna muslimana iz cijelog svijeta. Saudijske vlasti su ove godine zabranile dolazak hodočasnika iz zapadnoafričkih zemalja (Nigerija, Burkina Faso, Niger, Mali) zbog epidemije upale mozga u tim zemljama.
- Ocjenjivački sud iz Darmstadta izabrao je knjigom mjeseca travnja „Revoluciju duha. Život Andre Bretonsa“, koju je napisao Mark Polizotti.
- U Njemačkoj će se od 4. do 10. svibnja održati crkvena manifestacija „Tjedan za život“, a njezino geslo glasi: Život do kraja – smrt kao dio života“.
- Završni dokument Papinske sinode o redovničkom životu (listopad 1994.), pod naslovom „Vita consecrata“ (Posvećeni život) objavljen je na 220 stranica teksta i nije upućen samo redovnicima (kojih u svijetu ima oko jedan milijun), nego i svim katoličkim vjernicima (kojih u svijetu ima oko 950 milijuna).
- „Nova franjevačka prisutnost na Istoku Europe“ jest tema knjižice, koju je izdala bonnska Misijska franjevačka centrala. Franjevački red nastoji ojačati svoje djelovanje u istočnoeuropskim zemljama otvaranjem zasebnog centra u Beču. Okosnicu rada čini obnova kršćanskih zajednica i ekumenizam.
- UNICEF izvešćuje da svake godine u svijetu umire 12 milijuna djece od neishranjenosti i siromaštva
- Pokrajinski parlament Brandenburga uveo je novi školski zakon u kojem vjeronauk nije redoviti i obvezni školski predmet, nego je umjesto toga uveden predmet s nazivom „Oblikovanje života – Etika – Poznavanje religije“. Vjeronauk bi prema tomu trebao biti izborni školski predmet, za što bi bile odgovorne Crkve. Njemačka biskupska konferencija se žalila na uvođenje tog zakona.
- Dva skladišta kondoma i drugih zaštitnih sredstava spalili su mladi predvođeni dvojicom biskupa u jednom gradu u središtu Kenije.
- S kondomima imaju biskupi problema i u Portugalu, gdje su prosvjedovali protiv jednog spota u kojem svećenik mladom paru pruža kondom, što sugerira da Crkva odobrava uporabu zaštitnih sredstava, a to nije točno.
- I u Beču moraju raspravljati o kondomima. Bečki nadbiskup Christoph Schoenborn drži zahvalnom uvjetnu uporabu kondoma. Ima situacija u kojima je to „manje zlo“, rekao je biskup.
- Lani je u Francuskoj zaređeno samo 96 novih svećenika, pa je to težak udarac za Crkvu u Francuskoj, jer se mnoge župe moraju ukidati ili spajati s drugima.
- Svećenici Bosanske posavine izdali su i drugi broj lista „Povratak“, u kojem se navode brojni statistički podaci o bosansko-posavskim župama, te se piše o nastojanju oko povratka izbjeglih vjernika i svećenika.
- Broj sekta i religioznih pokreta raste rapidno i u Italiji, a vlastima je poznato djelovanje 366 sekta. Računa se da imaju oko milijun članova.
- U travnju i svibnju budisti slave rođendan historijskog Bude, Sidharta Gautama (r. 560 g. pr. Kr.), pa je kardinal Arinze, predsjednik Papinskog vijeća za međureligijski dijalog, svim budistima čestitao taj događaj.
- Na moskovskoj katedrali presvetog Otkupitelja postavljen je veliki pravoslavni križ, visok 9 metara, a težak tri tone.
- Izračunato je da su Nijemci za uskrne darove potrošili milijardu maraka, što je puno manje nego za božićnu darovnu groznicu.
- U život poslije smrti vjeruje 45 %, a ne vjeruje 46 % zapadnih Nijemaca; dok samo 21 % istočnih vjeruje, a 50 % ne vjeruje.
- Bavarska smanjuje broj teoloških katedri na državnim sveučilištima. Na šest katoličkih teoloških fakulteta bilo je 88 katedri, a planira se smanjenje na 69. Sve je manje studenata zainteresiranih za studij teologije.
- Kroz istočnu Njemačku vozi „Bibel-Mobil“ još od 1992. Posjetilo ga je 115 000 ljudi, od kojih 90 % ranije nije imalo nikakva kontakta s Crkvom.
- U Njemačkoj je mnogo više vjernika negoli onih koji pohađaju mise i druge obrede u crkvi, pa zato redovito pohađanje crkve nije više glavni argument za (ne)vjervovanje, ističe religijski sociolog Michael Ebertz iz Freiburga.

INTERVIEW

FRA PETAR ANĐELOVIĆ

Mi ostajemo!

Knjižica kao odgovor svima: sve vam je uzalud, mi ostajemo! „Hvala Ti, Bože, koji si uredio da Bosna bude moja zemlja“. Vraćat ćemo se u sve naše župe ma gdje bile. Slobodno i odgovorno odlučiti o vlastitom povratku. Cjelovita BiH – hrvatska opcija. Za hrvatska područja u BiH poginulo 28.400 bosanskih Hrvata. Crkva je možda trebala biti još glasnija. Izbor će biti i na izbore moramo svi ići, a Crkva će stati iza uglednih i odgovornih pojedinaca. Zgradu Teologije ubrzano obnavljamo, a svima unaprijed zahvaljujemo na pomoći.

Živa zajednica: U ožujku je u Zagrebu predstavljena Vaša knjiga pod naslovom „Mi ostajemo!“ O kome i o čemu se zapravo radi i čemu takav naslov?

Fra Petar Anđelović: Knjiga „Mi ostajemo!“, zapravo zbirka mojih intervjuja, govora i izjava za javnost, promovirana je najprije u Sarajevu, i to kao odgovor „koji traje“, „koji se na razne načine ponavlja“, na sva nastojanja da nas se pokrene, da ne reknem da nas se istjera, ne samo iz Sarajeva i još nekih mjesta, nego iz cijele Bosne. Ova su „nastojanja“ dolazila u obliku savjeta, naređenja, pa čak i prijetnji, ne samo s neprijateljske strane, nego i od naših. Moja knjiga, zapravo knjižica, je odgovor i jednima i drugima: Sve vam je uzalud, mi ostajemo!

Naslovna stranica knjižice je urešena s dva simbola: tornjem sv. Luke u Jajcu i grbom Provincije Bosne Srebrene. Toranj sv. Luke i Jajce svjedoče o našoj slavnoj i državnoj prošlosti s porukom da smo tu (u Bosni) bili i da imamo pravo tu i ostati. U središtu pak grba Franjevačke provincije Bosne Srebrene je razapeti Krist, koji barem nama franjevcima posvjedočuje da je križ čovjekov stalni pratilac, posebice ako se hoće živjeti u Bosni.

Žz: Na predstavljanju knjige najavili ste i njezin nastavak, koji će biti življen i doživljen, a zat će se „Mi se vraćamo“. Na što ste i na koga time mislili?

Bože, hvala Ti, za moju zemlju Bosnu!

PA: Svjesno sam na predstavljanju knjige u Zagrebu rekao, da uz ovu knjigu treba ići i druga, no neću je ja napisati nego naši iseljeni i protjerani ljudi i to svojim povratkom. Ako se oni ne vrte na svoja ognjišta uzaludne su bile sve smrti naših branitelja, uzaludna naša ostajanja i svjedočenja, da je Bosna i naša. Najava te nove knjige, koju trebaju povratnici napisati svojim povratkom, je poziv svima koji me čuju, to je zov onoga Lovrenovićeveg brata, koji na rubu propasti svoje i svoje-ga tužnoga puka, iskrenom razdraganošću klikće: „Kako je prelijepa moja zemlja! Hvala ti, Bože, koji si uredio da Bosna bude moja zemlja!“.

Žz: Podrazumijeva li življeni naslov „Mi se vraćamo“ i povratak svećenika, a daka-ko i katoličkih vjernika (Hrvata) u područja i župe koje se nalaze pod vlašću drugog entiteta u BiH, odnosno „Republike Srpske“?

PA: U mnogim izjavama sam tvrdio i danas tvrdim, da nitko ne smije i ne može priznati pravo agresoru, bilo koje vrste, zadržavanja u posjedu oružjem ote-ih gradova, sela i tuđih imanja. Ne mogu to ni svjetski moćnici. Službeno smo prihvatili Daytonski sporazum, jer je donosio mnogo dobra, najprije prestanak oružanih sukoba, postupnu slobodu kretanja, te povratak prognanih i iseljenih, istina ne u velikom broju, ali se i to događa. Planirani su i izbori i na veliko se priprema-ju, barem u užim krugovima. Prolazak kroz Republiku Srpsku je djelomično moguć, no povratak je zasada upitan, iako nam oni, koji se brinu za provedbu Daytonskog sporazuma, stalno tvrde, da će i to biti moguće. Dakle otežan je odlazak i povratak u Republiku Srpsku, no svećenici i časne sestre iz toga entiteta već bez problema dolaze k nama. Ići ćemo i mi ubrzo k njima, ma ne samo ići, nego tamo i ostati. Vraćat ćemo se na svoje.

Žz: Još uvijek nema posebnog napretka niti u povratku prognanika i izbjeglica na području Federacije BiH? Sigurno nam možete nešto više reći o tome zašto se već ne vraćaju Hrvati u župe Bugojno, Vareš, Fojnicu, Kraljevu Sutjesku, i u neke druge koje vode Vaši franjevci?

PROVINCIJAL BOSNE SREBRENE

emo!

PA: Nema na sva pitanja pravog odgovora. Oni, koji ne dopuštaju povratak Hrvatima u njihova mjesta, u njihove župe, na ovo pitanje odgovaraju, da će to biti moguće, kad vlastodršci u Hercegovini dopuste Bošnjacima-Muslimanima povratak na njihova imanja, u njihove kuće. No pritiješnjeni su i jedni i drugi, te se nadamo, da će povraci uskoro biti mogući. Vjerujte, da nijednog trenutka nismo prestali vikati, tražiti, boriti se za prava prognanih i iseljenih.

Osobno i odgovorno odlučiti o povratku

Žz: U BiH će se uskoro morati vratiti brojni izbjeglice i prognanici, koji su utočište našli u Njemačkoj. Mnoge već hvata strah i panika, jer, kažu, da se nemaju kamo vratiti; da se ne smiju vratiti; da ne žele da i njihova djeca u skoro vrijeme ne dožive istu sudbinu ugnjetavanja, progona, paleža, rata; da je svećenima lako pričati o povratku jer nemaju obitelji i jer su više zaštićeni od drugih... Mnogi se sele ili su već otišli u prekooceanske zemlje ili traže sigurnije boravište u Hrvatskoj. Kako biste odgovorili na te njihove argumente i tko zapravo jamči sigurnost povratka, te ljudska, građanska, nacionalna, kulturna, vjerska i svaka druga prava?

PA: Ja ću vječno smatrati povratak naših ljudi na svoja ognjišta poželjnim ali u isto vrijeme molim svakoga onoga tko se iselio milom ili silom, svakog prognanog, neka odlučuje po svom nahođenju. Svakom pripada sloboda odlučivanja. Neka svatko ostane tamo, gdje želi i može ostati bilo u Njemačkoj, bilo u Vojnici, bilo u Drvaru. No neka se i nama dopusti da razmišljamo o višim i širim ciljevima jednoga naroda, jer nas za to opunomoćuje iskustvo našega vjekovnog boravka u Bosni i Hercegovini. I nas su tjerali, ali smo se vraćali i Bogu zahvaljivali „što je uredio da Bosna bude i naša hrvatska zemlja“. Molio bih za još jednu stvar. Molim, naime, neka se ne pomišlja, da je svećeni-

cima lakše. Spomenut ću samo dvojicu svećenika, koji su se vratili u Dubicu kod Odžaka. To su dvojica braće fra Zlatko i fra Ilija Matanović, jedan je župnik u Dubici, a drugi u Potočanima. Stanuju u porušenoj župnoj kući, zapravo u bivšoj kuhinji, veličine dva s četiri, a tu su im i kreveti, i stari televizor i peć na kojoj kuhaju. Dodate i uvjerite se. Oni se ne tuže. Vratili su se, da pokažu da je povratak moguć.

Žz: U nefunkcioniranju bošnjačko-hrvatske Federacije BiH, te u državotvornom ponašanju „Republike Srpske“ zapadni politički analitičari, ugledni novinari, pa i obični ljudi procjenjuju da bi zbog svega toga moglo doći ne samo do daytonske dvodijelbe, nego i nešto kasnije do konačne trodijelbe BiH? Pojedini otvoreni, a osobito zakulisni potezi svih triju strana u BiH danomice potvrđuju takav razvoj stanja? Stoje li takve pretpostavke i ako stoje koje su njihove posljedice?

P. Peter Schorr, provincijal njemačke franjevačke provincije iz Düsseldorfa, u društvu s fra P. Anđelovićem

PA: Tko to sebe može ubrojiti među proroke!? Vjerujem, da nitko ne zna, što će se događati tijekom sljedećih mjeseci ili godina, ali ne volim slušati ni one, koji svoja zloguka nagađanja prodaju kao navještaje nekih važnih novinara ili političara, a ovi navodno opet sve znaju. U biti s Bosnom i Hercegovinom će se događati ono za što se bude opredijelila većina njezina stanovništva: Bosna i Hercegovina će biti i država i cijela i pripadat će onima, koji budu spremni za nju patiti. Sve je drugo prazna priča. I još nešto. Poneki proglašuju one manjim Hrvatima koji se zalažu za cjelovitu Bosnu i Hercegovinu, ne znajući jadni da je to sadašnja,

i to čvrsta, opcija najuvaženijih hrvatskih političara, zapravo cijelog hrvatskog političkog vodstva.

28.400 Hrvata palo za hrvatsku Bosnu

Žz: Već je potvrđeno da su bosanski Hrvati najveći gubitnici u ovom ratu. S druge strane čuju se optužbe da su zato sami krivi, jer se nisu branili, a da baš i nisu bogznakakvi Hrvati? Takva mišljenja se i u Njemačkoj mogu svakodnevno čuti, jer tobože ne govore „čistim hrvatskim jezikom“, jer se navodno izjašnjavaju samo „katolicima“, jer politički misle prilično oporbeno? I Vi ste pozvani odgovoriti na takve kvalifikacije?

PA: Bože, tko li je to branio Slavoniju, Dalmaciju, zapravo cijelu Hrvatsku, ako to nisu i Hrvati iz Bosne i Hercegovine!? Sve su to neki zaboravili i sada se prave većim Hrvatima od nas iz BiH. No, trebaju li nam takva prepucavanja? Mi smo iz BiH ponosni na Republiku Hrvatsku, smatramo je i svojom, ali naša ljubav prema njoj nije manja, ako želimo ostati, ako ostajemo u BiH, mi naime dobro znamo, da to njoj najviše koristi. Ne treba zaboraviti da je, ostajući i braneći hrvatska područja u BiH, poginulo 28.400 Hrvata. Čovjeku dođe, da kaže, dosta mi je Hrvata, koji svoje hrvatstvo dokazuju samo pričom i vikom, a kad se malo zaviri u njegovu životnu torbu, vidi se štošta. O tome dosta! Mi ćemo u Bosni biti Hrvati kako znamo i umijemo i svi neka budu sigurni, ponosno ćemo s drugima stajati rame uz rame.

Žz: Očigledno je da su se vodstva islamske i pravoslavne zajednice u BiH stavila na stranu službene ili vodeće nacionalne politike u svojim narodima, a da se vodstvo Katoličke crkve u BiH našlo u raskoraku sa službenom ili vodećom politikom hrvatskoga naroda. Za taj raskorak često se optužujete Vi, te kardinali Puljić, pa i Kuharić? U tom kontekstu se posebno članove Vaše zajednice često označava (bivšim) komunističkim kolaboraterima, „udruženjašima“, dakle nehrvatski orijentiranima?

PA: Vaše pitanje kao da previda jednu divnu stvar, naime da je u katoličanstvu oltar odijeljen od trona, da se službenici Crkve mogu ponašati sasvim slobodno, prema savjesti i sv. Pismu, da niti jednog trenutka ne moraju, čak ne smiju biti u službi dnevne politike. Ovo nazivam divnim, jer službenici Crkve imaju vlast i dužnost upozoravati na sve nepravilnosti koje se događaju, a za koje je odgovorna državna vlast, pa čak i u ratu. U tom smislu sam se divio uzoritom kardinalu Kuha-

INTERVIEW

riću, a poslije njega kardinalu Vinku Puljiću. Sretan sam, ako sam uz njih dvojicu, imalo pomogao, da se s naše, hrvatske strane ne događaju zločini, kao s drugih strana. Ponekad mislim, da je Crkva trebala biti još glasnija, još kritičnija, naravno i ja u njoj. Za to, kako nazivaju članove moje Zajednice, malo me je briga. I prije, a posebice u zadnje vrijeme, dobili smo toliko pohvala, i što je najvažnije od našeg jednostavnog puka, tako da se bojim da ne postanemo oholi. Naše kritičare pozivam stoga da budu što aktivniji, mogu nam samo pomoći, da budemo bolji.

Žž: *Hoće li se održati najavljeni izbori u BiH? Kako se za te izbore priprema Crkva? To pitanje posebno zanima iseljenike, radnike, prognanike i izbjeglice u inozemstvu.*

Crkva će biti za odgovorne pojedince

PA: I sam sam iznenađen, koliko su se europske sile uozbiljile. Sva potpisana obećanja striktno izvršuju, tako da nimalo ne sumnjam da će izbora biti. Kada točno i na koji način, još se ne zna. Pravila se pišu. Mi u Crkvi često o tome razgovaramo i sigurno je da ćemo se u tome, naravno na svoj način, angažirati. Ovaj put ne može ni jedna stranka računati na neku pomoć od Crkve. Crkva će, kako naš Kardinal daje naslutiti, stati iza pojedinaca, koji to zaslužuju, koji neće raditi po nečijem diktatu a na štetu svoga naroda. Dobro je da se ljudi u inozemstvu za to zanimaju. Glasovanje na izborima je jedna od najvažnijih obveza svakoga kršćanina.

Žž: *Prijatelje i dobročinitelje Vaše provincije živo zanima kada ćete uspjeti osposobiti za rad zgradu Franjevačke teologije u Sarajevu? Jesu li radovi započeli i što je trenutačno najpotrebnije u obnovi toga uglednoga učilišta?*

PA: Svi koji su vidjeli zgradu naše Teologije na Nedžarićima poslije odlaska Srba, zgražali su se i pitali, pa zar je to moguće. Ostali su zidovi, sve drugo, što nije pokradeno, pretvoreno je u prah i pepeo. No, naša želja za povratkom Teologije u Sarajevo i vjera, da će nam Bog i dobri ljudi pomoći, velika su garancija da ćemo u tome i uspjeti. Smeće i svu drugu prljavštinu smo uklonili, sačinili smo planove obnove, i nadamo se da će uskoro početi dizanje krova i onda s Božjom pomoći... i tako do kraja. Vašim čitateljima već sada hvala za zanimanje, a sigurno ćemo naći načina da im se zahvalimo i za svaku, pa i najmanju, pomoć, koju nam pošalju. **Anto Batinić**

KOBLENZ

Ozdravit će naš dragi biskup

U poznatoj klinici u njemačkom gradu Mainzu operiran je svima nama dragi pomoćni zagrebački biskup msgr. Marko Culej...

Iako je daleko od svoje biskupije i od svojih vjernika, gospodin Culej nikad nije sam niti je zaboravljen. U tim teškim danima o njemu posebno brinu vlč. Alojzije Petrović, župnik u katoličkoj misiji u Koblenzu, gđa Dragica Žimbek, misijska suradnica, kao i svi župljani. Msgr. Culej punih je 10 godina zamjenjivao našega župnika za godišnji odmor, tako da su ga tamošnji vjernici zavoljeli, a vijest o njegovoj bolesti jako ih je pogodila. Svi oni znaju da je bolnica skupa, pa je trebalo nekako pomoći.

Misijsko Župno vijeće dalo je prijedlog da se korizmeno skupljanje pomoći namijeni liječenju msgr. Culeja, a koje je izazvalo veliko zanimanje među tamošnjim vjernicima i akcija je krenula uspješno.

Vrijedne domaćice i članice Župnog vijeća na Cvjetnu nedjelju pripremile su zajednički ručak za sve župljane. Odaziv je bio velik, a sav prihod namijenjen je liječenju biskupa. Tužna je za nas bila ovogodišnja Cvjetna nedjelja, ljudi su došli iz udaljenih mjesta da bi čuli propovijed našeg biskupa Marka. Međutim, on je morao ponovno u kliniku, na žalost svih. Gospođa Žimbek je zahvalila svima iz domovine, svijeta, a posebno onima iz Koblenza koji se stalno zanimaju za njegovo zdravlje.

Još jednom treba pohvaliti tu akciju katoličke misije i svih Hrvata u Koblenzu, ali

Biskup Marko Culej, s vlč. A. Petrovićem, suradnicom D. Žimbek... u Koblenzu

to je samo sitnica prema onom što su ovi ljudi napravili za ratom napaćenu domovinu, za njezine osloboditelje i za djecu onih koji su živote dali za slobodnu Hrvatsku, a i još će dati, jer im je domovina na prvome mjestu.

Svi tamošnji vjernici, a najviše naš župnik Alojzije Petrović, inače biskupov školski kolega koji je, da usput napomenemo, i doveo dragog nam čovjeka na liječenje, uzdamo se u Boga da mu podari zdravlje, kako bi nam još puno puta dolazio u Koblenz kao duhovni pastir ili kao dragi gost.

Ne mogu završiti a da ne spomenem riječi našeg biskupa Marka koje je izgovorio prošle godine kad je u našoj misiji podijelio sakrament svete krizme: „Molite za moga subrata - banjalučkog biskupa Komaricu da izide iz pakla u kojem se nalazi“. Biskup Komarica je, nadamo se, i u tome uspio, a mi svi živimo u nadi u Boga da će i naš dragi biskup Marko, uz Božju pomoć, opet biti zdrav. Ne samo da mu to želimo mi iz Koblenza, siguran sam da mu to žele svi vjernici zagrebačke biskupije i svi Hrvati u domovini i dijaspori.

Jakov Vranković

Hvala majko

*Godine su uzorale lice,
inje bijelo posrebrilo kose,
oslonac joj još kamena kuća
a molitva za nju i
danas je vruća.*

*Godine su osušile suze
i sve bore usnule u lice,
prozori su njeni širom otvoreni
da na njih slete
iz tudine cvjetovi.*

Mladenka
Marinović-Sušac

*Godine su prošle u čekanju,
sve molitve a i suze njene
na štap stari, majčin,
ljubičicu stavi
i poljubi inje
na srebrnoj glavi.*

*Godine su uzorale lice,
godine su posrebrile kose,
hvala, majko, za sve bore tvoje:
na pragu kuće kamene
danas suze moje.*

VJEROM KROZ ŽIVOT • GLAUBE UND LEBEN

RAZMIŠLJANJE UZ „PRAZNIK RADA“ – SV. JOSIP RADNIK

Piše: Vlatko Marić

Rad je blagoslov

Pri svakom susretu s poznanicima i prijateljima, jedna od tema o kojima govorimo jest posao, rad. Tada se obično tužimo da smo pretrpani poslom, umorni od svakodnevnog napornog rada. U svakom slučaju, rad je jedna od glavnih tema svakodnevnog razgovora među ljudima. Rad je, još više, svakodnevna preokupacija svakog čovjeka. To se svatko od nas uvjerio.

Kad je u pitanju rad i posao koji obavljamo, onda vrlo često govorimo o nedostatku vremena, o vremenskoj krizi u kojoj se nalazimo. S tim se i sam susrećem. Vrijeme tako brzo prolazi, a toliko toga trebao bih uraditi, učiniti! Zbog toga se ponekad zbunim u danima i datumima. Ni svakodnevni planing ne pomaže uvijek. To se ne događa samo meni, nego i mnogim prijateljima i poznanicima.

Rad je ono što ispunja naše vrijeme, što daje u dobrom dijelu smisao životnim trenucima. On je naporan. Umara nas, a ponekad nas udaljuje od ljudi, pa čak i bližnjih. Uzima nam trenutke koji bi bili korisni za osobni susret s drugima. S mislima na posao, na rad, ustajemo i liježemo. Neki posao se planira dosta dugo, a to planiranje može trajati tjednima, mjesecima, pa čak i godinama. Rad zaokuplja čovjeka, uzima dobar dio njegova života.

Ponekad čovjeka pretvori u roba. To je posebno vidljivo kod onih koji sve ostalo podvrgavaju volji kako bi što više zaradili, stekli što više novca, materijalnih dobara. To je očito u ovo naše vrijeme. Odnos čovjeka i rada postao je problem s pojavom industrijske revolucije. Zadnjih stotinjak godina obilježeno je čovjekovim robovanjem radu ili onima koji su gospodari ekonomskih kapaciteta i interesa. Upravo ovi gospodari proizvodnih kapaciteta i ekonomskih interesa učinili su milijune radnika robovima rada. To je danas još dramatičnije jer deseci milijuna ljudi rado bi postali robovima rada, ali nemaju mogućnosti jer nedostaje radnih mjesta. Vlada velika nezaposlenost.

Čovjekova stvaralačka uloga

Drama u kojoj se nalazi današnji čovjek i njegov rad, započela je već u devetnaestom, da bi kulminirala u ovom našem dvadesetom stoljeću. Rad je postao mjesto otuđenja, raščovječenja čovjeka. O tomu su puno pisali i teoretizirali marksovski i marksistički usmjereni filozofi, a to praktično ostvarivali kapitalisti, odnosno, oni koji su o radu odlučivali. Čovjek je postao rob rada i kapitalističkih moćnika.

U ovo vrijeme polako pada u zaborav biblijsko gledanje na rad i na čovjeka. Posjetimo se da je za Bibliju čovjek vrhunac, kruna stvaranja, a čovjekov rad jest nastavak stvaralačke Božje akcije. Kapitalističko vrednovanje čovjeka i njegova rada, zatim marksistički pogled na rad, odnosno na kapitalističko iskorištavanje čovjeka, uspjelo je polako potisnuti biblijsko gledanje na čovjekov rad i na njegovu ulogu u svijetu. U tome su važnu ulogu odigrali nasljednici Marksa i Engelsa. Oni su uspjeli potisnuti biblijsko gledanje, te ga također obezvrijediti. To se pokazalo očitim udaljavanjem radnika od Crkve i religiozne stvarnosti. Trebalo je vremena da Crkva postane svjesna da kapitalističko gledanje na rad, te marksističko teoretiziranje o radu dovode u opasnost i samu bit čovjeka i njegov odnos prema Bogu i svijetu, a ne samo prema radu. Crkva je pokušala sagledati posljedice toga doga-

danja, te podsjetiti na iskonsku bit ovjekova rada. Uz nauk o radu i njegovoj biti, na praktičnom planu ona je htjela pokazati da je rad, prema kršćanskom, biblijskom gledanju, *nastavljanje božanske stvaralačke uloge je Bog povjerio čovjeku*. Zato rad ne smije i ne može biti mjesto razaranja, porobljavanja čovjeka. To Crkva hoće reći i činjenicom što je proglasila sv. Josipa, zaručnika Djevice Marije, zaštitnikom radnika i rada. To je učinio papa Pio XII. obraćajući se radnicima 1. svibnja 1955. Time je Crkva htjela afirmirati dostojanstvo čovjeka – radnika i rada. Proglašavajući prvi svibanj danom sv. Josipa Radnika, te pozivajući na razmišljanje o Josipu Radniku, Crkva želi izričito govoriti o radu i radniku. Istovremeno želi reći da *govor o radu i radniku nije i ne može biti privilegij jedne ideologije, jedne klase*, jer rad, kao stvarnost, nadilazi okvir teoretiziranja u koji su ga htjeli zatvoriti marksovski i marksistički orijentirani filozofi. Rad je dio Božje stvarnosti koja je prisutna u čovjeku. Samo čovjek može svjesno i smisleno vršiti zahvate u prirodi i mijenjati je. Samo čovjek može „stvarati“. Rad, ako je promatran kroz ovu religiozno-biblijsku prizmu, ne može i ne smije biti nikakvo prokletstvo, nego je blagoslov za čovjeka i za sve stvoreno.

„Tesarov sin“

Iako je papa Pio XII. izričito proglasio Sv. Josipa zaštitnikom radnika, ne smije se zaboraviti da je uvijek u Crkvi, tijekom čitave povijesti, sv. Josip, zaručnik Djevice Marije, bio primjer čovjeka koji je shvatio, a zatim se uključio u ostvarivanje Božjeg plana. Josip je čovjek zauzet za druge, za Isusa i Mariju. Svojim radom hrani i uzdiže dijete Isusa i njegovu majku. Crkveni oci ukazivali su na Josipa brižnoga oca i radnika. Nije ni čudo da će Isusa zvati „Tesarovim sinom“ (Mt 13,55 i paral. Mk 6,3; Lk 4,22; Iv 6,42). Ukazujući na Josipa kao na čovjeka koji je surađivao u ostvarivanju Božjeg plana, Crkva nas poziva da ne zaboravimo svoj poziv čovjeka, zadaću koju mu je Bog povjerio: *podložiti zemlju i upravljati je* (Post 1,28–30).

Svakodnevna stvarnost i slavljenje prvog svibnja trebala bi nas podsjetiti na stvarnost rada i čovjekova odnosa prema njemu. Rad ne smije pretvoriti čovjeka u roba, nego u gospodara zemlje i stvorenog, onako kako to izriču biblijski tekstovi. Tada se neće čovjek udaljiti od sebe samog ali ni od Boga. Primjer Josipa, zaručnika djevice Marije i „Tesarova sina“ (Mk 6,3) treba nas poticati na razmišljanje o radu i našem odnosu prema njemu. u svakom slučaju, ne smije se dozvoliti da *o radu i radnicima* razmišljaju samo oni koji rad gledaju kroz ideologiju što želi udaljiti čovjeka od Boga. Tim više su kršćani pozvani na rad u vinogradu Gospodnjem, u ovom svijetu u kojem živimo. Zato prvi svibanj, „Dan rada“, blagdan Josipa Radnika, jest s pravom naš blagdan, dan kad se sjećamo zadaće na koju smo pozvani u ovom svijetu. Neka nam slavljenje ovog blagdana oživi smisao za vrijednost rada i podsjeti na razmišljanje o životu i radu radnika. ■

SOCIJALNA STRANA ŽIVOTA

SVE O MIROVINAMA

Piše: Stjepan Herceg

Porez na

I u Njemačkoj postoji porez na mirovine, ali ne na čitav iznos nego na tzv. „dobitak“ (Ertragsanteil). Postoje: osobne, ograničene osobne i vremenske mirovine. Od poreza u Njemačkoj oslobođene mirovine iz osiguranja u slučaju nesreće na poslu i ratne mirovine. Ako su inozemne mirovine već oporezovane u inozemstvu, one se neće oporezivati u Hrvatskoj. Naši umirovljenici u Njemačkoj u pravilu nemaju visoke mirovine, pa na njih nemaju nimalo ili vrlo malo poreza. Ali, po povratku u Hrvatsku, njihove će inozemne mirovine biti puno veće od tuzemnih, pa će i porez na njih biti veći.

Porez na mirovine

Otkad je u Hrvatskoj uveden novi porezni sustav, ljudi se pitaju što se sve mora prijaviti, što se oporezuje, a što ne?

U novije vrijeme sve se češće govori o oporezivanju mirovina povratnicima, koji su svoje mirovine stekli u inozemstvu. O čemu je riječ?

Da bismo razumjeli o čemu se radi, pogledajmo najprije kako je to riješeno u Njemačkoj. Naveliko je među Nijemcima, a i među našim ljudima prošireno krivo mišljenje, da umirovljenici ne trebaju plaćati porez od mirovina.

Točno je međutim da gotovo sve mirovine, posebno mirovine iz zakonskog mirovinskog osiguranja podliježu obvezi oporezivanja dohotka. Doduše, ne oporezuje se čitav iznos mirovine, već samo tzv. „dobitak“ (Ertragsanteil). Kod većine starijih umirovljenika taj je „dobitak“ tako nizak da ne prelazi granicu oporezivanja. Međutim, tko uz oporezujući „dobitak“ iz mirovine ima još i druga primanja (npr. zarada, dodatak iz prijašnjeg rada ili osiguranja firme itd.) može podleći obvezi poreza.

Što su mirovine?

Mirovine su u pravilu redovita primanja na temelju mirovinskog prava. To osnovno pravo može nastati na više načina. Najčešće se kod mirovina iz socijalno-mirovinskog osiguranja radi o doprinosima koje su uplatili radnici i njihovi poslodavci u zakonsko mirovinsko ili invalidsko osiguranje za vrijeme njihovog radnog odnosa.

Vrste mirovina

Kod oporezivanja je važno znati razlikovati mirovine prema trajanju. Prema tome razlikujemo: osobne mirovine (Leibrente), ograničene osobne mirovine (abgekürzte Leibrenten) i vremenske mirovine (Zeitrenten).

Osobne mirovine (Leibrenten) su mirovine čije trajanje ovisi o duljini života pri-

maoca mirovine ili drugih osoba. Osobne mirovine koje ovise o duljini života primaoca, prestaju njegovom smrću. U određenom slučaju može nakon smrti primaoca mirovine započeti nova mirovina (obiteljska mirovina za udovce, udovice i djecu).

Najvažnije osobne mirovine su starosne mirovine iz mirovinskog osiguranja, a koje se ostvaruju nakon ispunjene starosne dobi i traju dok umirovljenik živi.

Ograničene osobne mirovine su mirovine koje su ograničene na određeno vrijeme (najdulje do određene granice). Najvažnije ograničene mirovine su **invalidske mirovine zbog nesposobnosti za rad, invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti i obiteljske mirovine za djecu pokojnog osiguranika.**

Vremenske mirovine (Zeitrente) su redovita primanja koja ne ovise o životnom vijeku nekog čovjeka, već su ograničena na određeno vrijeme. Za razliku od osobne mirovine, trajanje vremenske mirovine je unaprijed ograničeno.

Oporezivanje najvažnijih osobnih i ograničenih mirovina u SR Njemačkoj

U punom opsegu od poreza su oslobođene samo neke vrste osobnih mirovina, kao npr.:

- Mirovine iz zakonskog osiguranja za slučaj nesreće na poslu (Berufsgenossenschaftsrente)
- Ratne mirovine

Poreznoj obvezi podliježu napose mirovine iz mirovinskog osiguranja:

- Starosne mirovine (mirovine koje se daju nakon navršene starosne dobi)
- Obiteljske mirovine nakon smrti osiguranika
- Obiteljske mirovine za djecu pokojnog osiguranika (do određene starosne dobi)
- Invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti (Berufsunfähigkeitsrente)

– Invalidske mirovine zbog nesposobnosti za rad (Erwerbsunfähigkeitsrente)

Oporezivanje s dobitkom (Ertragsanteil)

Kao što je već rečeno, mirovine su primanja iz temeljnog mirovinskog prava. To temeljno pravo odgovara kapitalu nastalom iz doprinosa umirovljenika i njegovog poslodavca. Isplata mirovine se prema zakonu o oporezivanju dohotka sastoji od dva dijela: Od isplate postignutog kapitala u mirovinskom osiguranju i od kamata na taj kapital. Isplata kapitala se prema zakonu o oporezivanju ne oporezuje, jer umirovljenik dobiva vraćeno ono što je sam godinama uplaćivao. **Oporezuje se samo dio mirovine koji se sastoji od kamata.** Taj dohodak od kamata zakon o oporezivanju dohotka naziva „dobitak“ (Ertragsanteil).

Kod osobnih mirovina (starosne mirovine i obiteljske mirovine nakon smrti osiguranika) se „dobitak“ (Ertragsanteil) ravna prema mogućem trajanju mirovine, što ovisi o starosnoj dobi u času umirovljenja. Što prije počinje mirovina, to će dulje trajati i to će veći biti „dobitak“ (Ertragsanteil). Odlučujuća je navršena godina starosti umirovljenika na početku mirovine. Pod početkom mirovine ne misli se na trenutak stvarne isplate, nego na trenutak kada mirovina počinje. Tada proračunati „dobitak“ (Ertragsanteil) ostaje nepromijenjen za vrijeme čitave mirovine.

Evo i tabelarnog prikaza prema § 22 zakona o porezu na dohodak za godinu 1994.: (vidi tabelu gore).

Evo i dva primjera, najprije za starosnu, a onda za obiteljsku mirovinu smrti osiguranika:

Primjer I.

Radnik je 31.7.1994. navršio 63. godinu života. Od 1.8.1994. prima starosnu mirovinu mjesečno DM 1800,-. Prema

mirovine

Godina starosti kod umirovljenja	„Dobitak“ u postocima	Godina starosti kod umirovljenja	„Dobitak“ u postocima	Godina starosti kod umirovljenja	„Dobitak“ u postocima
0 do 3	73	44	49	68	23
4 do 5	72	45	48	69	22
6 do 8	71	46	47	70	21
9 do 11	70	47	46	71	20
12 do 13	69	48	45	72	19
14 do 15	68	49	44	73	18
16 do 17	67	50	43	74	17
18 do 19	66	51	42	75	16
20 do 21	65	52	41	76	15
22 do 23	64	53	40	77	14
24 do 25	63	54	39	78	13
26 do 27	62	55	38	79	12
28	61	56	37	80 do 81	11
29 do 30	60	57	36	82	10
31	59	58	35	83	9
32 do 33	58	59	34	84 do 85	8
34	57	60	32	86 do 87	7
35	56	61	31	88	6
36 do 37	55	62	30	80 do 91	5
38	54	63	29	92 do 93	4
39	53	64	28	94 do 96	3
40	52	65	27	od 97	2
41 do 42	51	66	26		
43	50	67	25		

prethodnoj tabeli „dobitak“ (Ertragsanteil) te mirovine iznosi 29%.

U kalendarskoj godini je isplaćeno 5 mirovina x DM 1 800,- = DM 9 000,- Dio koji se oporezuje iznosi 29% = DM 2 610,-. Izračunato za cijelu godinu znači: 12 x DM 1 800,- = DM 21 600,- od toga 29% = DM 6 264,-. Dakle dio koji se oporezuje iznosi DM 6 264,-.

Primjer II.

Nakon smrti radnika, njegova udovica koja je u času njegove smrti navršila 55. godinu života dobiva mjesečnu obiteljsku mirovinu po preminulom suprugu u visini od 1 000,- DM. To godišnje iznosi DM 12 000,-. Dobitak koji se oporezuje iznosi prema tabeli za godinu 1994. 38% ili DM 4 560,-.

Što je konačno istina o oporezivanju naših umirovljenika povratnika?

Iz hrvatskog ministarstva financija saznajemo da novi porezni sustav Republike Hrvatske osigurava izbjegavanje dvostrukog

oporezivanja, kako dohotka, tako i dobitka ostvarenih u tuzemstvu i inozemstvu.

Poreznim obveznikom u Republici Hrvatskoj smatra se svaka osoba koja ima prebivalište ili boravište u Hrvatskoj.

Prema novom poreznom sustavu oporezuju se samo dohoci ostvareni na tržištu. Tu spadaju i mirovine.

Prema tome Republika Hrvatska može oporezivati mirovine svojih državljana koji žive u Hrvatskoj i to sukladno zakonu o porezu na dohodak.

Ukoliko su inozemne mirovine već oporezovane u inozemstvu, one se neće oporezivati u Hrvatskoj.

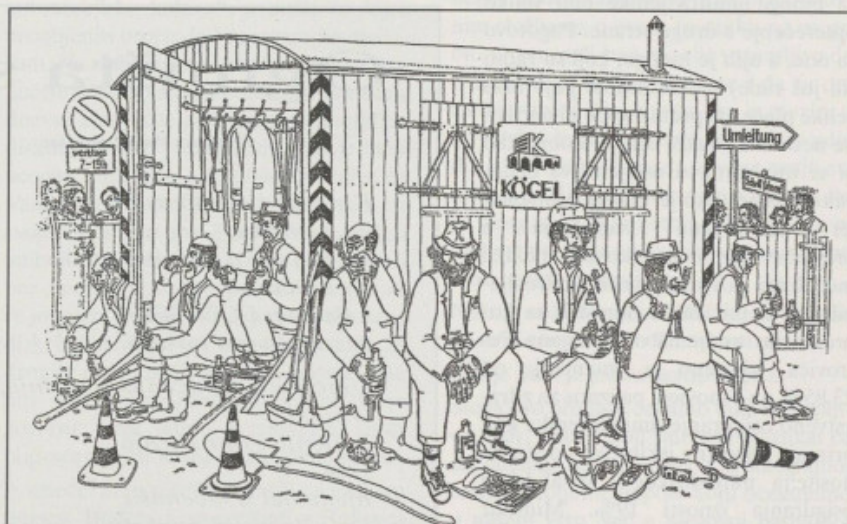
Kako smo iz njemačkih propisa vidjeli, u Njemačkoj se oporezuje samo jedan, manji dio mirovine. Tako naši umirovljenici, koji u pravilu nemaju visokih mirovina, ne moraju plaćati ništa ili vrlo malo poreza, pogotovo ako primaju starosnu mirovinu u koju su godinama uplaćivali.

Po povratku u Hrvatsku će njihove mirovine, u odnosu na mirovine umirovljenika stečene u Hrvatskoj, biti višestruko veće pa će i plaćanje poreza biti veće.

Ta će činjenica mnoge potaknuti da se ne vraćaju u Hrvatsku. Zato se hrvatski ministar za koordinaciju useljništva gospodin Marijan Petrović bori da se mirovine povratnika ne ubrajaju u porezno obvezni dohodak. Isto čini i fond mirovinskog osiguranja za sve umirovljenike.

Jedno je jasno, neće se moći napraviti iznimka tako da se mirovine stečene u Hrvatskoj oporezuju a one iz inozemstva ne. To ne bi bilo pravedno. Puno je važnije ako se mirovine smatraju dohocima i ako se oporezuju, odrediti koji se dio oporezuje i da taj dio bude što manji.

U tom smislu treba shvatiti obavijest iz ministarstva financija gdje stoji: „Pri tom, smatramo potrebnim naglasiti da je neoporezivi dio dohotka poreznih obveznika-umirovljenika 2,5 puta veći od neoporezivog dijela dohotka svih ostalih kategorija tuzemnih poreznih obveznika.“

Drago Trumbetaš, Gastarbajterski doručak

OSVRT

DOMOVINA • HEIMAT

Koliki će biti porez na inozemne mirovine?

„Bolna hrvatska iseljenička prošlost pretvara se polako, ali sigurno u budućnost blagostanja Republike Hrvatske, kojoj je itekako dobro došao svaki povratnik“, ustvrdio je u Parizu Marijan Petrović, ministar useljeničtva, koji je krajem ožujka bio gost pariškoga ogranka HDZ-a. Prema riječima g. ministra, u ostvarenju ambicioznoga projekta povratka, osobita će pozornost biti posvećena carinskim olakšicama i zdravstvenom osiguranju, što vrijedi i za informiranje. Prema pisanju „Žz“ g. ministar slično je govorio i na Pastoralnom skupu hrvatske inozemne pastve (26.2.–29. 2. 1996.) u Vierzeheiligenu. Takve izjave, koje dolaze s najviših mjesta hrvatske državne politike ohrabruju hrvatske radnike i iseljenike, pogotovo one koji su u mirovini ili je uskoro očekuju. Za očekivati je da će se veliki broj njih vratiti u domovinu i u njoj, kako mnogi kažu, provesti ostatak života. Ohrabrujuće zvuče riječi mnogih državnih dužnosnika „da povratničkih problema ima ali da se mnogo toga čini kako bi se poboljšali uvjeti povratka“. No, je li baš tako? Čini li se zbilja sve da bi se potencijalne povratnike informiralo o svemu što ih čeka u domovini? Jedna od najvećih nepoznanica budućih povratnika je oporezivanje teško zaradenih inozemnih mirovina. Naime, čuje se da bi se na inozemne mirovine plaćao porez i do 25% što bi za mnoge umirovljenike bilo veliko opterećenje s druge strane. Pogotovo za one, a njih je mnogo, koji su radili (ili još rade) u tvornici gdje nisu velike plaće, pa prema tome ni mirovine neće biti velike. Bilo bi dobro kad bi se ministarstvo useljeničtva očitovalo o tome (ako je istina) problemu jer raznorazna nagađanja i prepričavanje samo škode i odlažu možebitni povratak naših umirovljenika. (Na inicijativu ministra za koordinaciju useljeničtva Marijana Petrovića, izborni je umanjeno od 23,85% na osnovicu, pa iznos za zdravstveno osiguranje umirovljenika koji primaju mirovinu isključivo od strane nositelja mirovinskog i invalidskog osiguranja iznosi 19%. Ministar Petrović u daljnjim pregovorima nastoji postići još povoljnije uvjete.

Predloženo je da svi umirovljenici koji primaju mirovinu iz inozemstva plaćaju jednaku sumu novca za zdravstveno osiguranje. Također je predloženo da ta suma bude znatno manja od sadašnjih 19%; opaska uredništva). Bez točnih (i pravodobnih) podataka i objašnjenja, mnogi će odgađati svoj povratak što je za njih same (i za Hrvatsku) gubitak, a pogotovo za one koji iz obiteljskih razloga (djeca, unuci, brakovi sa strancima itd.) ne znaju što da učine. A da ne govorimo o našim iseljenicima u Južnoj Americi od kojih mnogi nemaju ni za zrakoplovnu kartu do Zagreba ili Splita, kako njih privoljeti da se odluče na povratak? Ako je upućen poziv Hrvatima da se vrte domu svome, to se onda odnosi na sve bez obzira kako mu je dubok ili plitak džep. O svemu tome treba voditi računa a pogotovo kad se donose zakoni o povratnicima, tj. treba donositi zakone koji će omogućiti što lakši povratak i – ostatak. Vjerujemo da nitko ne bi imao ništa protiv jednog razumnog poreza na mirovine jer smo svi svjesni da porušenu i napaćenu Hrvatsku treba što prije obnoviti. Nerazumnoj politikom prema povratnicima-umirovljenicima moglo bi se dogoditi da mnogi, a time i njihove mirovine, ostanu i dalje gdje su i do sada bile: Njemačka, Austrija, Francuska, Švedska...

Ivek Milčec

PETRINJA

Ponovno zvone zvona sv. Lovre

Prošloga Božića je mnoštvo vjernika ispunilo sportsku dvoranu u petrinjskoj Gimnaziji. Tada se već vidjela odlučnost i volja tih ljudi za ponovnom izgradnjom porušenoga.

Znalo se već da će ovoga proljeća početi i radovi na ponovnoj izgradnji crkve sv. Lovre. Riječ „obnova“ bi bila neprikladna, jer su od crkve ostala čitava samo zvona. Ostale tragove crkve je već prekrila trava. Oni koji su je rušili, uklonili su sve tragove svoga nedjela i pokušali na lažima graditi budućnost, koja im je kratko trajala.

Prvi povratnici i novi doseljenici (prognanici iz nekih drugih krajeva) okupljali su se u prilično skućenoj prostoriji, tako ih je znatan broj ostajao vani za vrijeme sv. mise. Kako se broj ljudi povećavao, župnik je uspio od gradskih vlasti dobiti kino-dvoranu, koju danas već uspijevaju ispuniti do posljednjeg mjesta.

Krajem rujna '91. utihnula su crkvena zvona i njihov zvuk mnogima nedostaje. Dok se crkva ponovno sagrađi proći će vremena. Svi su toga svjesni, a naročito župnik. Odlučio je zaposliti nekoliko sposobnih ljudi da naprave nosače i učvrste zvona.

Tako su za Uskrs ponovno zazvonila zvona sv. Lovre u Petrinji. Za mnoge je to bilo istinsko uskrsno iznenađenje, osvježenje i – poruka: uskrsnu Isus, doista. Kao što će iz praha i pepela „uskrsnuti“ i Petrinja. Ivo Matijević

Ognjišta stara

Mladenka Marinović-Sušac

*Klonule su tvoje ruke
na kamenu,
osamljena u suzama grca
na drači
s Bogom i Očenašom
suzom ovom našom.*

*Umorne od traženja i čekanja,
vrati se,
bdijenja i oproštenja,
sine,
njene oči u Očenašu
uronile u tuđinu našu.*

*Zaboravljena i ostavljena,
oprosti majko,
krhke ruke sklopila
jutro svako,
u Očenašu teret bremena
za sva naša pokoljenja.*

*Moli za sreću raja
unucima,
očiju ugaslih oceane spaja,
kćerima,
svi njeni Očenaši vežu,
ognjišta stara,
danas nam srca stežu,
majko.*

POVRATNIČKA KRONIKA

Piše:

Maja Runje

Proljeće u Zagrebu

Teško do posla. Mizerne plaće. Želimo pomoći. Diskriminacija žena i hendikepiranih. Ulice pune smeća i psovski. Definitivno ostajemo!

Prvo proljeće

Zadnje sam rano proljeće doživjela u Hrvatskoj 1972. Sjećam se da je dugo oklijevalo pokazati lice, kao da je sumnjalo u pravo da zauzme svoje mjesto nakon što je nekoliko mjeseci ranije to pravo uskraćeno njegovom metaforičnom bratu.

Ovogodišnje proljeće također oklijeva, no mora da za to ima drugačije razloge. Sigurno mu je namjera u travnju odjednom zasjati svom puninom i ukratko odigrati dramu koju svi volimo jer je lijepa i jer priopćuje da smo se još jednom – privremeno, nažalost očuvali od zime i kraja.

Između onog i ovog proljeća nisam živjela u Hrvatskoj. Dugo se vrijeme prelama preko životne slike i omeđuje je. Po međašnjim se crtama ocjenjuju prošli i današnji događaji, iako se ponekad opirem. Nije mi naime drago život stilizirati na odlazak i povratak, kao da u njemu nije bilo misli, razgovora i osjećaja, mladosti i starosti, a koji su bili „po sebi“. No, naš kulturni krug naše su oči i naše ogleдалo, čvrsto nas drži u rukama.

Svakodnevnica

Sada smo sedam mjeseci u Zagrebu. Osjećaj trajnog susreta postaje sve prisutniji.

Osnovna je briga povratničkih obitelji stvoriti nove materijalne egzistencijske temelje, ponovno početi raditi. Nitko od povratnika koje sam susrela ne želi, a i ne može živjeti samo od svoje uštede. U nastojanju da počnemo s poslom obično međutim susrećemo teškoće veće od onih na koje smo se spremali. Tada se sa strane povratnika često čuje jadikovanje da nismo dobrodošli, da smo nepoželjni.

Osjećaj nepoželjnosti mogao bi međutim biti tek posljedica velike osjetljivosti. U projekt povratka ulazimo s jakim emocijama koje se brzo moraju omjeriti sa stvarnošću, a ona je u hrvatskom materijalnom svijetu takva kakva nakon dugih godina zaostajanja i stradanja može biti.

U Hrvatskoj je puno skupina koje se moraju boriti za svoje mjesto i razumljivo je da nas one doživljavaju konkurencijom („Što žele ti povratnici; ne znaju kamo će s novcem, a još traže privilegije!“) Stoga

ne možemo očekivati da će za nas netko čuvati sigurni prostor. Moramo se sami truditi i pri tome računati s ozbiljnim teškoćama. Ako mislimo na radno mjesto u školi, bolnici, upravi, sudstvu ili kulturi, moramo znati da ćemo mjesečno zarađivati nekoliko stotina maraka i imati teške radne uvjete. Želimo li samostalno uči u privredna područja, kao novopridošlice susrest ćemo se s klanovima i monopolima, vezama i intervencijama, provizijama i korupcijom. To su realnosti.

Na jezičnoj gimnaziji na Šalati moja je plaća u prosincu bila 1750.- kuna. U razredima je bilo bezbroj učenika, učionice su bile prljave, rolete razbijene, na prozorskim okvirima bili su tek tragovi laka, a grijanje je radilo slabo ili nikako. Kad smo dobili plaću, sa zakašnjenjem od dvadesetak dana, za nju sam kupila: knjigu (Sagrakov „Zagreb 1941.-1945.“), dva strana tjednika, par tenisica za svoju kćer, blok s dvadeset tramvajskih karata, dvije ulaznice za „Gavelu“, te nekoliko poštanskih maraka za inozemstvo. Nakon te kupovine plaće više nije bilo.

Došli smo u Hrvatsku da joj se veselimo i da joj pomognemo? Tada moramo češće biti spremni stvarnosti pružiti svoj duhovni obraz da nas pljusne. Ispred kuće će Vam nestati automobil jer će ga policija, bez najave ili obavijesti, odvesti nekuda jer „će tuda prolaziti predsjednikova automobilska kolona“, a pošta će Vam promijeniti broj a da Vas uopće ne obavijesti. Na roditeljskom će sastanku, za koji nećete dobiti pismeni poziv, niti mu znati dnevni red, učiteljice javno poimeno diskutirati o rezultatima pojedinih učenika i učenika, a liječnik-specijalist će Vam pružiti nekoliko blokova papira sa svojim internim obavijestima za susjednu ambulantu i reći Vam, bez objašnjenja i bez „molim“: „To ćete predati kolegici jer će joj sutra trebati!“ O osjetljivosti prema diskriminaciji žena, hendikepiranih ili drugih manjinskih skupina morat ćete biti prisiljeni prihvatiti činjenicu da je govorni jezik ulice i tramvaja često popraćen prostotama čudnog intenziteta. A smeće! Smeće će Vas pratiti na svakom mjestu. Budete li se spuštali s Bukovca prema Maksimirskoj – mislim na onaj isti

Bukovac kojeg Milčec tako lijepo opisuje kao čarobno mjesto svog djetinjstva – vidjet ćete uz živice i vrtove bezbrojne hrpe papira i otpadaka, ponekad veće, ponekad manje, no niti jedan dio Vašeg puta neće biti bez smeća. A ako budete putovali od Zagreba do, recimo, Krka, dakle jednim turističkim putom, uz cestu možete trajno promatrati smetlišta i odlagališta. Na tom sam putu prošlog vikenda vidjela najmanje dvadesetak odbačenih hladnjaka i štednjaka na hrpama smeća, nekoliko njih i uz cestu na samom otoku!

Loše i dobro

Crne i glupe okolnosti uvijek brzo uočavamo i teže zaboravljamo. To pogotovo vrijedi za one koje su apsurdne i nepotrebne – razumljivo je da plaće u javnim službama u ovom trenutku ne mogu biti veće negoli jesu, no nije razumljivo da u školi nitko ne boji prozore i da će oni zato strunuti. No, onome tko je njezin, u Hrvatskoj je doista ljepše negoli bilo gdje drugdje! Kako znam da o tome znaju svi njemački Hrvati, pišem više o onome što je neugodno, vjerojatno s podsvjesnom nadom da bismo, ukoliko nas se puno vrati, mogli pomoći...

Nakon sedam mjeseci Hrvatske znamo da ovdje bezuvjetno želimo ostati.

Ovdje nam je jednostavno dobro!

Stoga ovo proljeće čekamo tako nestrpljivo. Novi život u koji smo ušli preslikat će se, nadamo se, ne samo u kratkotrajnoj čaroliji proljetne ljepote koju očekujemo u našem vrtu, već u njegovoj pashalnoj jasnoći, i pružiti nam novu mogućnost. ■

Sestra Radost

*Sestro Radosti,
tako je lijepo i čarobno
biti u Tvojemu društvu*

*Tako je lijepo
osjećati se laganom
prelaganom
letjeti s lastavicama
među zlatnim oblacima
igrati se s leptirima
među šarenim cvjeticama
pjevati s pticama
među propupalim grančicama*

*ploviti niz vjetar
dodirnuti vrhove planina
zaroniti u dubine mora*

*O, tako je divno i neopisivo
svom širinom i dubinom
duše*

*osjetiti Tvoj posjet
sestro Radosti*

*i biti jedno s Tobom
između boli
i boli*

Dolores Grmača

**Neizmjerna
bol**

*O, ti si ta,
neizmjerna boli,
što dušu mi razdireš
i truješ mi krv*

*O, ti si ta
koja mi ne daš mira
i mekšaš tvrdoću
kamenog srca*

*O, ti si ta
koja me goniš da plivam
čak i protiv struje
k Izvoru Života*

*O, ti si ta,
neizmjerna boli,
što rovariš mojom dušom
otkrivaš mi nove svjetove*

*O, ti si ta
koja me približavaš
mojoj tajnovitoj biti
skrivenoj u Otajstvu svega*

*O, ti si ta
koja me učiš
da su radost i ljubav
tvoja cijena*

*I zato me boli,
duboko boli,
moja neizmjerna
boli*

Dolores Grmača

**Zbog
tebe**

*Zbog tebe prosipala
sam smijeh
niz mjesečinu,
od zvijezda
vijence plela.
Zbog tebe
pozdravljala sam
rosu još
nezaspalu.
Zbog tebe
zore su bile poziv
na san, a noć je
bila samo za nas.
Zbog tebe
moje vrijeme kao da je stalo,
iako sviću zore i
prolaze noći.*

Mara Lučić, Düsseldorf

Tišina noći

*Tiho mi se san šalja u oči,
dok mi um prebire misli;
s obala sna mi šalju čamac,
da promijenim stanje svijesti.
Polako me okružuju zvijezde,
mjesec se ljulja kao da je pijan,
svijest popušta spokoju oko sebe,
da bih uronio u carstvo tišine.
Tiho je! Nema strke!
Crnilo noći me odvaja
od svih zvižduka životnih vlakova.
Jer ja znam,
osjećam,
sutra će ponovno voziti drugi,
dok će ptice cvrkutati o ljubavi.*

Zoran Petrović, Darmstadt

**Kad
bih
mogla**

*Kad bih mogla
želje sve u jednu
riječ sliti, i noću
zvijezde sve kad
bih mogla izbrojiti.
Kad bih mogla kao
mjesec na nebu biti,
i nečujno u tvoju odaju
snova zaviriti.*

*Kad bih mogla kao kiša
do prozora tvojih stići,
Kao vjetar kosu ti
mrsiti, kad bih mogla
kao suza niz lice
tvoje se spustiti.
Kad bih mogla kao ptica,
jutarnjom pjesmom iz
sna te buditi, i*

*kao voda usne ti dodirnuti.
Kad bih mogla iznova
se roditi, i tebe
još jednom kad bih
mogla,
kad bih mogla
imati.*

Mara Lučić, Düsseldorf

Vodi me kamo hoćeš

*Ti koji si me pozvao da Te slijedim
neopterećena zemnim brigama
u slobodi i predanosti srca
upravljaj kormilom moje lađe*

*Ispuni prazninu duše
nastani se u najtajnijoj dubini
i vodi me kamo hoćeš*

*Slijedit ću Tvoje korake
i po trnju i po blatu*

*i neće mi biti teško
ta bol i radost jedno su*

*Neće mi biti mučno
ta, Ti i ja bit ćemo Jedno
i vodit ćeš me kamo hoćeš*

*Neću Te pitati kamo me vodiš
to mi neće biti važno
ta, Ti si sa mnom
i moj dom u Tebi je.*

*Neće me biti strah u tami
i neizvjesnosti
Neću Te moliti
da mi obasjaš put*

*Ti ćeš me držati
čvrsto za ruku
i voditi kamo hoćeš*

Dolores Grmača

KRŠĆANSKI POGLED
NA SEKS

Piše:

Dr. Luka Tomašević

Spolnost je Božji dar čovjeku

Dr. fra Luka Tomašević, profesor moralne teologije na Franjevačkoj teologiji u Makarskoj, održao je 2. ožujka u Frankfurtu predavanje mladima pod naslovom „Ja i moja spolnost“. Predavanje je izazvalo veliku pozornost slušatelja. Nakon predavanja razvila se duga i otvorena rasprava, a mladi su postavili mnoštvo pitanja. Zbog zanimljivosti, izazovnosti i aktualnosti ovo predavanje donosimo u rubrici „Trendovi“, makar neki katolički pogledi na spolnost „nisu u trendu“. Sadržaj predavanja donosimo gotovo u cijelosti, osim nekih odlomaka iz prvoga dijela, koje ćemo parafrazirati.

Novi oblici spolnog ponašanja u našem vremenu

Život i javno mnijenje danas se mijenjaju nevjerojatno brzo, brže negoli je to bilo ikada u povijesti. Te promjene su prave revolucije, a u našem zapadnom svijetu su zahvatile sve slojeve društva i opći mentalitet ljudi, tako da utječu na ponašanje, djelovanje i sami način života koji se nadahnjuje tim novim idejama i stavovima. Promjene su se zbile i na području ljudske spolnosti, u njezinom shvaćanju i življenju. Ti sasvim novi stavovi predstavljaju se kao sasvim opravdani i normalni. Ako pogledamo prošlost naše kulture i svijeta, onda lako uočavamo da se o spolnosti nije puno govorilo. Ako bi se ponekad i spomenula, bilo je to uglavnom pod negativnim vidom. Tako se dogodilo da su na socijalnoj razini moralnost i nemoralnost bile povezane samo sa spolnošću, tj. moralnost je bila svedena na spolno područje. To se odrazilo i u katoličkoj moralci u aksiomu da u spolnosti ne postoji *parvitas materiae*.

Kako ljudi danas žive daleko slobodnije pod mnogim vidovima, tako je i s obzirom na spolnost. Odnosi muškarca i žene su daleko pojačani, a i o spolnosti se želi daleko više čuti i znati.

Prvi razlog tomu jest novi položaj žene u društvu, otkriće njezinih posebnih odlika, njezinih sposobnosti i njezinih jednaka prava što je unijelo velike promjene u društveni i obiteljski život. Kad je danas riječ npr. o braku, nema više govora o ulogama i gospodarenju, već o jednakosti i partnerstvu.

U našem modernom društvu su se pojavili i novi oblici spolnog ponašanja: novi oblik zaruka, zajednički život prije vjen-

Spolnost je u kršćanstvu dugo bila tabu-tema, ali je u ovo vrijeme nužan otvoren razgovor i o toj temi

čanja ili bez braka i obveza, široka upotreba spolnosti prije braka, itd. Može se slobodno reći da upravo na području spolnosti padaju mnoge vrednote i mnogi principi, što uvodi pomutnju, ali i nova sociološka i teološka istraživanja i razmišljanja.

Što je i tko je eros?

Kod starih Grka Eros je bog spolnosti, a kasnije i bog ljubavi. Dok filozof Hesiod u njemu promatra kohezijsku snagu svega što živi, dotle je eros za Platona ljubav koja se izražava u želji za drugim. Ali, božica Afrodita zavela je boga Erosa, a on je počeo zavoditi ljude, čime je započeo moralni pad čovječanstva.

To nam opet pokazuje tužnu činjenicu da je čovjek postao eros koji ima jedini cilj: zadovoljiti svoju pohotu. Ako je čovjek tako postao želja, onda čitavo stvorenje i sav svijet postaje objekt te njegove monstruozne želje. Čovjek se tako pretvara u požudna usta koja postaju svrha njegove opstojnosti. Tada čovjek živi samo zato da bi zadovoljio sva svoja osjetila, posebno ona koja preko genitalnih organa donose najveći užitak. Takav čovjek onda samo guta očima, lovi ušima, uživa u mirisu drugog tijela, kuša ustima mirise i okuse, a najviše od svega traži sjedinjenje i trljanje kože o kožu u divljem stiskanju i prožimanju. To ga uzbuđuje i uzdiže u ekstazu misteriozne pohote i užitka, ali ga i vraća u vrtlog ništavosti i praznine. Kroz to naplaćiva-

nje osjetila vidi se jasna želja da drugoga sebi asimilira, podloži potpuno učini svojim tako da njegovo gospodarenje postane potpuno. Tako se manifestira čovjekova želja da postane bog, a bog nije ako postoji itko ili išta što mu se suprostavlja. Tako čovjek-eros postaje stvorenje želje koje priznaje samo sebe i svoj užitak i drugi za njega ne postoji.

To je taj čovjek-eros – koji nam se danas itekako nameće preko televizije, radija i osobito preko porno-časopisa. Dobiva se dojam da je današnja slika spolne ljubavi lišena ikakva cilja i smisla osim užitka. Razvio se strahoviti erotizam i permissivizam na svim područjima spolnog ponašanja. Govori se o seksualnoj revoluciji, a ona je zapravo bolest modernog društva koje nema Božjeg straha i smatra da mu je sve dopušteno.

Filozofski pogled na spolnost

Gledano filozofski, spolnost, odnosno eros, se nikako ne da isključiti iz života jer je ona sastavni dio čovjekove tjelesne dimenzije i glavni impuls svijeta i života. I rika divljih zvijeri je znak ljubavi i sve što živi, živi pod tim znakom (M.Fierro, *Las fieras braman de amor*, 1963). I budući je spolnost urođena snaga povezana uz prenošenje života, ona je žešća, nezadržljivija i plodnija od bilo koje druge sile. Upravo zbog toga tu su ljubav uvijek okruživali misterij i strahopoštovanje kao nešto sveto i nešto strašno.

Budući da spolnost prožima sva živa bića, ona je onda biološki fenomen čiji je temeljni cilj *sjedinjenje dvije spolnih stanica da bi tako nastalo novo živo biće*, koje je kromosomski baštinik svojih roditelja. To je prvotni, biološki cilj spolnosti. On je jednak za čovjeka i za životinju. Razlika je u tome što kod životinje to uvijek ostaje samo cilj, a kod čovjeka spolnost postaje i *sredstvo užitka*. Dok je kod životinje samo spolni impuls, dotle kod čovjeka postoji i želja dominacije partnera. Čovjek k tomu može i nadići taj svoj spolni nagon i kao razumno biće ga potiskivati i sublimirati, ali može i manipulirati tako da isključuje prvu komponentu i da sve svede na čisti užitak.

Ljudska spolnost, upravo jer je ljudska, nužno uključuje i odabir partnera koji je istovremeno i sličan i različit. Kroz sjedinjenje spolova dolazi do užitka, orgazma kao njegova vrhunca, a to je i vrhunac posjedovanja drugoga kroz potpuno predanje i sjedinjenje. I tu se očituje tzv. *ludost ljubavi* koja je stalno proždrljiva jer ljubavnici postaju nezasitni u vršenju tog trajno ponavljano i uvijek razočara-

vajućeg čina. Upravo kroz spolni odnos čovjek od subjekta postaje objekt i obratno.

Ljudska spolnost, nadalje, sama po sebi vodi k odnosu s drugim spolom. Od autoerotizma, koji je uvijek osamljen i samo i isključivo usmjeren na užitak, prelazi se na traženje užitka i na sjedinjenje s drugim spolom, tj. s drugom osobom koja je jednako čovjek. Upravo na toj spoznaji se i temelji dvoznačnost spolnosti: *rađanje i ljubavni užitak kroz darivanje*.

Ipak postoje mnogi koji ostaju nesposobni uspostaviti pravi odnos s drugim spolom, s drugom osobom. To su egoisti koji na drugoga uvijek gledaju samo kao na objekt svoga užitka. Tako je, u neku ruku, za njih drugi objekt njihove masturbacije. Takvi su i homoseksualci jer je njihova spolnost samo jedna vrsta autoerotizma koja niječe bitne oznake spolnosti: *sjedinjenje i rađanje*.

Za ljudsku spolnost bitan je prijelaz iz subjekta u objekt i obratno. Da bi zadovoljio sebe samoga, treba zadovoljiti partnera. Jedino je to ispravni kriterij uspjeha u ljubavnom sjedinjenju.

Prvi plod spolnosti je *užitak*. To je potpuno uživanje, famozni orgazam, tjelesna ekstaza, koja nestaje odmah čim se dosegne. To je svojevrsno umiranje u užitku.

Drugo je značenje spolnosti *rađanje novog života*, novog bića koje nosi genetska naslijeđa oca i majke. Spolnost je naravno usmjerena na rađanje, što i opet mora biti plod ljubavi i predanja jer je samo ljubav plodna.

Tu se i nalazi problem modernog čovjeka koji smatra da ima pravo na užitak kao takav, a isključuje drugi cilj – rađanje. Današnji čovjek-eros nastoji odijeliti spolnost od rađanja i želi samo užitak. Time on postaje sličan Bogu, iako je čovjek bez Boga, jer sam želi odlučivati kada i kako će se stvarati novi životi. Tako on sam poziva ljude na opstojnost. U takvoj koncepciji spolnosti nema onda više ni jednog kriterija njezine upotrebe, već se apsolutno traži njezina slobodna upotreba bez ikakva cilja i zakona. Ako je već Bog mrtav, smatraju mnogi, zašto da na njegovu mjestu bude onda bilo tko drugi?

Tako se onda ubija bitna dimenzija spolnosti: *odnos s drugim, sasvim jednakim ljudskim bićem*. Bez tog odnosa spolnost onda postaje sukob, a spolna djelatnost čista ispraznost koja nam se javno nameće kao nešto lijepo, a zapravo je najveći mogući pad čovjeka i njegove moralnosti. To je onda fenomen rušilačke anarhije protiv čega se svako pravo društvo mora braniti jer društvo nužno

mora kontrolirati i tu čovjekovu aktivnost upravo radi potomstva. Stoga i sva društva svijeta imaju i poznaju instituciju braka jer spolnost mora biti u službi života i zajednice.

Biblijsko-kršćanska vizija spolnosti

U Starom zavjetu: rađanje kao cilj

Prva tvrdnja Biblije je iznenađujuća: *heteroseksualnost je djelo Boga Stvoritelja*.

„Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih“ (Post 1,27). Čovjek je, dakle, voljom Božjom stvoren kao muško i žensko i to kao slika Božja. I to, kao i sve što je Bog učinio, bijaše veoma dobro (1,31). To znači da je čitav čovjek, dakle i njegova spolnost, stvoren kao nešto dobro. Ona je *dar Božji* čovjeku i to je međuodnos ljubavi. Sjedinjenje muškarca i žene ima znakove božanske darujuće ljubavi jer se odatle rađa život.

Cilj spolnosti je rađanje novih života: „Plodite se i množite i napunite zemlju, i sebi je podložite“ (Post 1,28). Dakle, dvospolnost po Božjem naumu ima svoj cilj: *rađanje*. No, to je ujedno i Božja zapovijed preko koje čovjek sudjeluje u planu stvaranja. Adam stoga i naziva svoju ženu Evom „jer je majka svima živima“ (Post 3,20).

Objava nam daje i drugi cilj spolnosti. Kada je stvorio Adama, reče Bog: „Nije dobro da čovjek bude sam: načinit ću mu pomoć kao što je on“ (Post 2,18). Dakle, čovjek je biće kojemu je potrebno društvo i intimnost. Stoga mu Bog i stvara ženu da mu bude družica i da ga oslobodi osamljenosti. U plastici prikazu žena je stvorena od

Al
mak
gr
You can go
U Americi
dogodi
uzdržljivost
veliki plod
apstinencij
žele uvjeriti

Adamova rebra što znači da oni pripadaju jedno drugome, da su u svemu jednaki i da se međusobno nadopunjuju. To nadopunjavanje nije samo biološko već i duhovno. Spolnost zahvaća i u samu ljudsku dušu, jer je čitav čovjek seksualan, tj. on postoji kao muško i kao žensko. Zbog ljubavi, uzajamnog nadopunjavanja i druženja, muškarac i žena ostavljaju svoju prvotnu obitelj i stvaraju vlastitu zajednicu koja svoj vrhunac ima u međusobnom darivanju preko čega se tvori

jedinstvo da se njih dvoje može nazvati „jedno tijelo“ (Post 2,24).

Taj originalni odnos među spolovima bijaše sasvim spontan, slobodan i bez ikakva stida (Post 2,25). Sklad se narušio grijehom koji je i u taj odnos unio nered: „Tada se oboma otvore oči, i upoznaju da su goli“ (Post 3,7). To znači da čovjek počinje uvidati da je spolnost krhka, da je mora kontrolirati i čuvati od zloupotreba.

S obzirom na cilj spolnosti, za Stari zavjet je sasvim jasno: to je rađanje. „U plodnosti se gleda prvotna vrijednost kojoj je sve ostalo podređeno“ (RBT, 1549). Brojno potomstvo je Božji dar i blagoslov, i to je razlog radošti (Ps 127, 3–5; 128, 3–6). Ostati bez potomstva smatra se Božjom kaznom i to je razlog očajanja (Lev 20,20, 1 Sam 1, 1–20; Iz 47,9).

Stari zavjet poznaje i priznaje i ljepotu spolne ljubavi između muškarca i žene. Slobodna i goruća ljubav između dvoje zaljubljenih najbolje je prikazana u Pjesmi nad pjesmama. „Pjesma nad pjesmama predoduje upravo ljubav dvaju slobodnih partnera u strastvenom dijalogu koji izmiče svakoj prisili; čak i ako je taj spjev alegoričan i ako se odnosi na ljubav

između Boga i njegova naroda, ta knjiga govori o njoj riječima i postupcima koji su u svoje vrijeme bili riječi i postupci ljudske ljubavi“ (RBT, 1550).

U Novom zavjetu: disciplina spolnog života

I u Novom zavjetu sasvim je naravan govor o spolnosti, bez ikakva prezira i potcjenjivanja. Uz to, Isus se prema ženama kao prema drugom spolu, odnosi s jednakom pažnjom kao i prema muškarcima. Među njegovim prijateljima bilo je i žena koje su mu služile na poseban način (Lk 8,2).

Pače, Krist traži apsolutnu vjernost muža i žene i dokida mužu pravo na rastavu (Mt 19,3–9). Kad je smatrao potrebnim, nadilazio je granice židovskog društvenog saobraćanja kao što je bio slučaj sa Samarijankom (Iv 4,27). Prema grešnicama i bludnicama je pokazivao razumijevanje, ljubav i milosrđe, što farizeji nikako nisu mogli shvatiti i prihvatiti (Mt 21,31; Lk 7,36–50; Iv 8,2–11).

To Kristovo praktično priznavanje jednakosti žena s muškarcima u kršćanstvu se ostvarilo unatoč mnogim zastranjenjima. Zapravo može se reći da je takav njegov praktični stav više doprinio dostojanstvu i jednakopravnosti žene nego bilo koja pravna reforma. Poštivajući žene kao ravnopravne ljudske osobe i kćeri Božje, Krist ih je spasio da se o njima ne misli samo kao o objektu muškarčeve spolne naslade.

Tu jednakost naglašava i sv. Pavao u poslanici Galaćanima: „Svi ste vi djeca Božja po vjeri u Krista... Nema više židov, grk, ni muško ni žensko, jer ste svi jedno u Kristu Isusu“ (Gal 3,26–28).

Posebna novina Novog zavjeta s obzirom na spolnost je ta da je prva Crkva naglasila kontrolu i disciplinu spolnog života. Razlog tomu je dvostruk: *teološki i društveni*. Naime, ljudsko tijelo je posvećeno, u Kristu otkupljeno i hram je Duha Svetoga te se kao takvo ne smije onečišćavati bludom. Osim toga, u vrijeme rimskih careva svijet je živio u velikoj raspuštenosti i u moralnom padu čitavog društva. „Poziv da se bježi od nečistoće, da se prione uz Gospodina a ne uz bludnice, te da se tijelo smatra hramom Duha Svetoga, bijaše doista nužan. Nije slučajno da se među katalozima grijeha idolatrija, nečistoća i bludnost stavljaju stalno na prvo mjesto“ (R.Schnackenburg, *Messaggio morale del Nuovo Testamento*, Roma 1981, 228).

U nekim svojim poslanicama posvećenje što ga Bog traži od kršćanina, sv. Pavao vidi u čistoći bračnog života (1Sol 4,4–8),

a bludnost i svaka vrst nekontrolirane spolnosti odvodi od kraljevstva Božjega: „Ni bludnici, ni idolopoklonici, ni preljubnici, ni mekoputnici, ni oskvrnitelji dječaka... neće baštinici kraljevstva Božjega“ (1 Kor 6,9). Pače, kršćani moraju posvetiti svoja tijela, tj. i spolnost, jer su oni hramovi Duha Svetoga (1 Kor 6, 13–20).

Oženjeni su pozvani da sačuvaju međusobnu ljubav (Kol 3, 18; 1 Pet 3, 1–7). Ta bračna ljubav je plemenita i uzvišena i ona je slika ljubavi između Krista i njegove Crkve (Ef 5,21–33). Stoga muževi moraju ljubiti svoje žene kao što je Krist ljubio svoju Crkvu i sebe predao za nju, dok bi žene morale biti podložne svojim muževima kao Crkva Kristu. Taj paralelizam daje uzvišeno dostojanstvo i posebnu stabilnost kršćanskom braku u kojemu je jedino dozvoljena kršćanima upotreba spolnosti.

Posebna novina Novoga zavjeta s obzirom na spolnost jest i preporuka djevičanstva. Življenje spolnosti u braku nije jedini put ljudskog života jer se uz brak pojavljuje i djevičanstvo radi kraljevstva nebeskog kao drugi oblik tog života, kako naglašava sam Krist (Mt 19,11).

Sv. Pavao ovaj drugi način smatra čak i boljim i uzvišenijim (1 Kor 7,25–28). Time Pavao ne potcjenjuje brak, jer je sam Bog želio i ustanovio brak i utisnuo ga kao zahtjev ljudske naravi, ali je naglasio da je djevičanstvo posebni Božji dar (1 Kor 7,7). Preko djevičanstva Gospodinu se predaje čitavo srce i svjedoči propadljivost ovoga svijeta, a za kršćanina je vrijedna samo trajna ljubav prema Bogu. Iz Sv. pisma nam proizlazi istina: spolnost nije nikakva apsolutna vrijednost sama u sebi, već je ona Božji dar čovjeku. Nju se nikako ne smije odbaciti kao plod grijeha, već je treba prihvatiti kao i svaku drugu ljudsku stvarnost, a njezino prakticiranje mora biti vođeno razumom i Božjim zakonima. Ona kao takva mora voditi k zrelosti, što za kršćane predstavlja novu dimenziju: *moraju je ostvariti u Kristu koji je naš uzor u svemu*.

Čovjek treba drugo biće

Iz svega proizlazi da je spolnost konstitutivni element ljudske osobnosti i opstojnosti. Mi kao ljudi smo tjelesni i ta tjelesnost utječe na sva naša shvaćanja i opredjeljenja, a to prethodi i samom našem razumskom elementu. Tijelo nameće svoju logiku ma koliko se trudili da ga ignoriramo.

U takvom shvaćanju naše opstojnosti spolnost je onda naš posebni odnos života u svijetu kao tjelesnih. Po tome znade-

ce
heart
der.

lgo all the way

i na vrijeme
neće spolnu
stavljaju se i
porukama:
vi! Te poruke
kivo ponaša-
nje.

TRENDOWI

mo što smo mi, a što drugi. Taj drugi može biti objekt, ali i subjekt, tj. osoba. Spolnost je ta koja omogućuje pojedincu da uđe u zajedništvo s drugim subjektom. Čovjek, naprosto, treba drugo biće da bi se mogao ostvariti.

Spolni čini su samo dio tog ostvarenja i iskustva zajedništva. Gledano pod tim vidom i spolnost služi komunikaciji, tj. i ona je govor, a može postati i razgovor, odnosno dijalog između muškarca i žene. No, kada bi spolnost bila samo susret s drugim, onda bi i homoseksualnost bila sasvim opravdana. A spolovi su ipak različiti, a i samo genitalno sjedinjenje spolova je različito. Stoga je heteroseksualni čin sasvim naravan i normalan, pogotovo ako ga gledamo u svjetlu Objave kada se muškarac i žena uzajamno nadopunjuju. A spolnost je i biološki usmjerena na rađanje, a to je činjenica koja nam daje za pravo da kažemo da je samo heteroseksualnost normalna i da samo u njoj spolnost nalazi svoju puninu i biološko opravdanje.

U toj perspektivi, spolnost onda promovira razvoj ljudske osobe pozivajući se na stvaralaštvo, tj. na otvaranje prema životu. Prokreacija je jedan vid stvaralaštva, ali to ne znači i da jedini cilj i razlog spolne aktivnosti. Preko spolnosti se muškarci i žene međusobno otvaraju i daruju, i konačno i Boga susreću.

I sam II. vat. sabor je odbacio nauk da je cilj braka isključivo rađanje djece i naglasio je ljepotu i vrijednost sjedinjavajuće bračne ljubavi, a to čine i pape u svojim enciklikama.

Stoga se danas u moralnoj teologiji i govori da spolnost mora imati svoje vrednote.

Spolnost je oslobađajuća, tj. ona mora slobodno i spontano proizlaziti iz dubine ljudskog bića. Ne smije se kočiti i stvarati strahove, već mora postati nježni izražaj vlastitog jastva u predanju voljenoj osobi. Tako se stvara sigurnost i promovira puni razvoj osobnosti i njezin slobodni izražaj u darivanju. Stoga spolna aktivnost mora očuvati taj oblik samoostvarenja, što je moguće samo u „*zajednici života i ljubavi*“, tj. u braku kako ga definira Crkva. Spolnost tako nije samo simbol potpunog darivanja, već jest darivanje i postaje izvor i sredstvo osobnog rasta i osobne

zrelosti što vodi k očinstvu ili majčinstvu.

Spolnost je altruistička, tj. ljubav povećuje pažnju i nježnost ljubljenoj osobi bez ikakva interesa. Ta ljubav je onda osjetljiva, pažljiva, brižna, suosjećajna, strpljiva. Oprašta, zaboravlja, daruje se i prihvaća jer želi i traži dobro voljene osobe.

Spolnost je iskrena, tj. ona stvara najotvoreniji i najneposredniji oblik i dubinu

nički život i štiti ga od svih izvanjskih prijetnji. Stoga je vjernost konstitutiv braka jer mu daje pečat posebnosti i sigurnosti.

Spolnost je društveno odgovorna, tj. ona je osjetljiva pred zahtjevima zajednice – obitelj, narod, svijet, Crkva. Čovjek je po svojoj naravi društveno-osobno biće te ga spolnost ne smije izolirati. Ta odgovornost za društvo može biti različita u različitim vremenima, mjestima i kulturama, ali ona mora postojati. Povijest i iskustvo nam jasno svjedoče da je svako društvo smatralo nužnim regulirati i ograničiti modalitete spolnog izražavanja i to u interesu općeg dobra naroda i zajednice.

Spolnost je otvorena životu, tj. ona uvijek mora održavati svoju najintimniju povezanost između prokreacije i sjedinjenja osoba. Celibaterci i neoženjeni svoju spolnost izražavaju služenjem drugima, Crkvi i narodu, a oženjeni rađanjem i odgojem djece. Osobe koje se daruju toplini bračnog zagrljaja moraju znati da je Stvoritelj već od samog početka izabrao njihovo sjedinjenje kao znak međusobnog osobnog darivanja i kao način prenošenja života da bi se tako nastavljala ljudska vrsta. Njihove spolne odnose mora motivirati autentično otvaranje i iskrena spremnost da budu „ostvarivači Božje volje“. Tako odgovorno prenose život, a ponekad će odgovorno i zaključiti da život ne treba prenositi. Svaki stav koji bi unprijed isključio tu otvorenost i predviđao abortus u slučaju začeca, jest kontradikcija spolnosti i protivni se Božjem planu.

Spolnost mora biti i radosna, tj. nikada ne smije biti plod prisile, bilo psihičke bilo fizičke.

Ona mora biti radosno darivanje svega sebe voljenoj osobi, odnosno mužu ili ženi.

Tako onda spolnost postaje životna snaga, način opstojnosti u tijelu muškarca ili žene. To je dar Boga Stvoritelja darovan ljudima na radost kako bi dalje prenosili život, budili nove živote, kako se izražava papa Pavao VI. Ona je dio mene, moga bića, nje se ne treba stidjeti, ali je treba kontrolirati, jer je ranjena grijehom i može prijeći u pohotu, a onda je rušilačka snaga koja ne poznaje ljubav i predanje voljenoj osobi. ■

Ljubav ne poznaje nikakve granice. Djeca je čine plodnom i radosnom.

osobnih odnosa. Tu nema mjesta prevarei i izdaji. Iskrenost je jedan od bitnih zahtjeva spolnog odnosa. Stoga je to jedino moguće u trajnom i stabilnom braku jer bez njega je najviše ugrožena psihološkim razlikama, kulturom, ambijentom, odgojem i osobnom osjetljivošću.

Spolnost je vjerna samo jednoj osobi kojoj se pokazuje pažnja, nježnost i ljubav što se može svakodnevno produbljivati i obogaćivati. Vjernost omogućuje razvoj stabilnog odnosa i osnažuje zajed-

VERA TOMIČIĆ, CHAMBÉRY

Bilo kakav zvuk

Bilo kakav glas, čekam, tražim, molim. Odjek misli, zvon telefona, glas djece koju volim. Tražim. Da se tišina rascijepi, da se raspoluti vaga. Misli haraju mozgom, guše me i ranjavaju. I zato čekam neki zvuk. Bilo kakav zvuk. Da rasprsnje se vaga i poteče nada. I tražiti...

Od prvog
Do posljednjeg
Krika
U svemir
Odžive

Proljeće

Pčele u letu
Ljube se
smjerno

Tuđina

Ni cvijeće nije
Ono što je
Bilo

U nekoj luci

Putovati
Bez cilja
Bez karte
Ne znati ni kamo
Ni gdje
Ali osjećati
Da te negdje
Na nekom mjestu
U nekoj luci
Netko čeka

Bol

I jauk se
Skamenio

Bogatstvo

Sve svoje
Nosim
U sebi
Dovoljno je

Poštenje

Moj dobri stari
i
njegov metar
Zemlje

Nevinost

Latice bijele
Na dlanu
Razasute

Zemljo

I kamen
I trava
I breme žita
I majčina dojka
I rodna gruda
I korijen
Srastao

Ljepota

Svaka ljepota
U nama
Je jedno
Uskrснуće
Više
Istine

Koraci

Putnici putuju
bez
povratne karte

Prijateljstvo

Samo se obale
Nikad
Ne susreću
U borama je
Sve dublje
I
Trajnije

Tajne

Svaki cvijet
U svoj svijet
Zatvaram

Samoća

Srca otkucaji
I
Bezglasje

Rodna gruda

Samo smrt
I ništa više
Rastavlja
I privid

Tek na kraju

Koraci prestaju
U
Nestajanju

OBAVIJEST

25 godina ensemblea „Croatia“

Proslava srebrnoga jubileja folklorne skupine iz Frankfurta bit će 22.6. u dvorani Bergen-Enkheim u Frankfurtu

Folklorna skupina „Croatia ensemble“, pod okriljem HKZ Frankfurt, poziva svoje bivše plesače, prijatelje i suradnike, ljubitelje hrvatske folklorne baštine, na obilježavanje 25. obljetnice svoga djelovanja. Proslava se održava 22.6.1996. u dvorani Bergen-Enkheim u Frankfurtu. Bit će puno pjesme i plesa, te sjećanja na zgrade i nezgode u 25 godina plesanja i pjevanja. U povodu naše 25. obljetnice izdat ćemo i spomen-knjžicu, u kojoj ćemo se riječju i slikom sjetiti svojih veselih i tužnih, znamenitih i ostalih nastupa i putovanja. Također planiramo izdati jednu kasetu na kojoj će biti naša najdraža kola, pjesme i plesovi. Našu proslavu uzveličat će

i neke folklorne skupine iz drugih hrvatskih katoličkih zajednica. Posebni gosti naše fešte bit će Krunoslav Kićo Slabinac i „Đakovačke Lole“, koji će nam pjevati i svirati do zore.

Od srca ponovno pozivamo sve naše bivše folklorne i svirače, naše prijatelje i suradnike, da nam se jave i da dođu. Do mnogih je teško doći, jer ne znamo gdje se trenutačno nalaze. Pozivamo i sve ostale prijatelje folklorne, napose one iz Frankfurta i okolice, da s nama podijele radost srebrnoga jubileja naše folklorne skupine. Dobro nam došli u Frankfurt, 22.6.1996. Croatia ensemble Frankfurt

Reformen ohne Menschenrechte Staatliche Willkür in China

amnesty international
will die Mauer des
Schweigens brechen.
Fordern Sie mit uns
die Einhaltung der
Menschenrechte in China.

ai

amnesty international
FÜR DIE MENSCHENRECHTE

53108 Bonn

Stichwort: »China«

Spendenkonto: 80 90 100

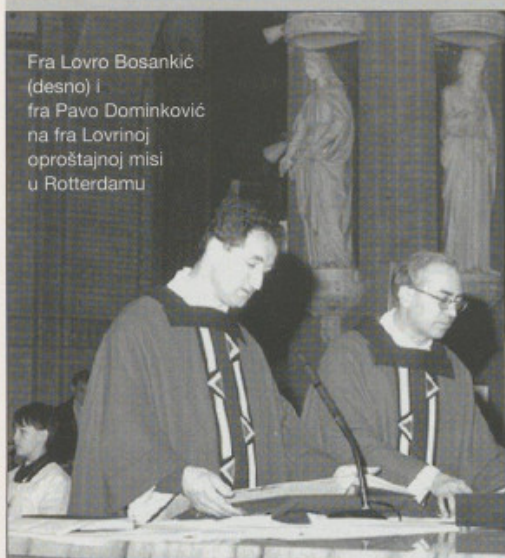
Sparkasse Bonn BLZ 380 500 00

Copyright

JZ NAŠIH MISIJA

NIZOZEMSKA – OPROŠTAJ OD FRA LOVRE

Novi voditelj zajednice

Fra Lovro Bosankić
(desno) i
fra Pavo Dominković
na fra Lovrinov
oproštajnoj misi
u Rotterdamu

Od Hrvatske katoličke zajednice u Nizozemskoj, sa sjedištem u Rotterdamu, nakon punih 17 i pol godina oprostio se njezin voditelj fra Lovro Bosankić, a za novog voditelja došao je fra Pavo Dominković. Primopredaja je izvršena 24. 3. pod svečanom misom u rotterdamskoj katedrali, na kojoj je bilo oko 600 vjernika... Urednik „Žive zajednice“ duguje fra Lovri reportažu o hrvatskoj zajednici u Nizozemskoj, a pokušat će je napraviti u povodu ovogodišnjeg obilježavanja 25. obljetnice zajednice. Zato u ovom broju donosimo samo dva oproštajna govora: fra Lovrin i dio govora predsjednika župnoga odbora.

Odlazak nakon 17 i pol godina: oproštaj fra Lovre Bosankića

Poštovani vjernici! Dragi prijatelji!

Nakon 17 i pol godina ja odlazim u novu zajednicu u Njemačku, u grad Münster. Dugo sam bio i radio s vama. S vama sam dijelio i dobro i loše. Za vas sam učinio sve što sam mogao i znao. Ovdje sam od 1. 10. 1978. U tom periodu krstio sam 282 djece, od ukupno 564 krštenih. Od 108 vjenčanja vjenčao sam 41 bračni par, a fra Josip Božić i fra Bono Lekić 67 parova. Od 403 prvopričesnika ova su dvojica pričestili 50, a ja 353 prvopričesnika. Krizmane su 322 osobe, od kojih su dvojica prehodnika za krizmu pripravili 26, a ja 296 krizmanika.

Mise, ispovijedi, propovijedi, savjeti, posjeti, hodočašća... to se ne može izbrojiti.

Na karitativnom planu zajednica je bila uvijek aktivna. Adventska i korizmena odricanja uvijek smo slali potrebitima u domovini, a posebno u vrijeme domovinskog rata. Akcijom „Klub tisuću“ poslali smo 105.555 guldena za obranu domovine. Darovatelji su dobili zahvalnice. Za hrvatsku ratnu siročad, za 71 dijete, poslali smo 80.000 guldena. Redovito smo pomagali i misije u Africi. Za kupovinu Hrvatskoga pastoralnog centra skupili smo 72.730 guldena, a 24.000 guldena dobili smo kao beskamatni zajam. Na banci za tu svrhu sada ima 96.730 guldena. Nadam se da ćete ovu akciju, kao i druge naše akcije, uspješno nastaviti.

Ova misija je osnovana prije 25 godina. Tu obljetnicu obilježavamo ove godine. Svečana proslava bit će uskoro, prigodom svete krizme.

Što je misija značila za vas, to vi najbolje znate. Podsjećam da je ona dugi niz godina bila jedini centar okupljanja Hrvata u Nizozemskoj. Okupljali smo se oko oltara, družili smo se. I dalje tako činite i ne-
mojte to nikada zaboraviti. Ta okupljanja su nam upravo pomogla da očuvamo svoj vjerski, nacionalni i kulturni identitet.

Tko radi, taj i griješi. Moje namjere su uvijek bile dobre, a jesu li i djela, to najbolje zna dragi Bog. Oprostite ... opraštam. Zaboravite ... zaboravljam. Zapamtite samo ono milo, što je bilo dobro. Svima od srca zahvaljujem za sve dobro koje ste mi učinili. Bog vas blagoslovio i nagradio vaša dobra djela. Zbogom i dobro mi došli u posjet!

Zahvala u ime župnoga odbora

U ime župnoga odbora od fra Lovre se oprostio Tomislav Bičanić. Naglasio je kako je fra Lovro u nepunih 18 godina u Nizozemskoj održao preko 2000 misa za Hrvate, da je nesebično služio Bogu i hrvatskom narodu i „pokazao se dostojnim nositeljem časnoga habita bosanskih franjevaca“. Zajednica je s fra Lovrom na čelu bila središte okupljanja Hrvata u Nizozemskoj i u ona teška vremena komunističkoga režima u domovini, a snažno se aktivirala u pomaganju obrane domovine i stvaranja neovisne hrvatske države. „Nema gdje se nije hitalo pružiti ruku pomoći, koju su naši ljudi nesebično davali, a Vi ste opet bili onaj koji je tu ruku vodio. I tako sve do danas: uvijek sa svojim narodom i njemu na službi. A s

obzirom kakvi mi Hrvati već jesmo, i kakvi znamo biti – plemeniti ljudi ali i teški karakteri – sigurno Vam nismo priuštili lak pastirski posao.“ Gospodin Bičanić se potom osvrnuo na početke zajednice, kad se u crkvi skupljalo samo na desetak Hrvata, a sad ih za svetkovina ima i do tisuću. „Pater Lovro obilježio je cijelo jedno razdoblje u povijesti nizozemskih Hrvata, kao jedne od manjih iseljeničkih skupina u Europi... On svojoj Crkvi i narodu pripada čitavim svojim bićem. Zahvaljujući svojim misionarima fra Josipu Božiću, fra Boni Lekiću i fra Lovri Bosankiću za ovih 25 godina postojanja naše Hrvatske katoličke misije u Nizozemskoj, jesmo ono što jesmo, sačuvali smo svoje vjerske, nacionalne i kulturne vrednote, nismo se otuđili ni izgubili,“ završio je predsjednik župnoga odbora, a novom voditelju zajednice, fra Pavi Dominkoviću, zaželio dobrodošlicu i uspjeh u radu.

Adresa misije u Nizozemskoj:

P. Pavo Dominković
E. Garner Straat 110
NL – 3069 XE Rotterdam
Tel. 0031-10-4206916, Fax. 42069160008.

OBAVIJEST

Glazbeni Tečaj za pastoralne suradnike

Mannheim, 18. 6. 1996., utorak, u prostorijama Hrvatske kat. misije Mannheim, D6, 11
Voditelj: Mo Ivan Žan

Raspored

Od 10-12 sati: Učenje novijih liturgijskih i drugih duhovnih napjeva

Od 14-16 sati: Rad s dječjim i omladinskim zborom (ansamblom)

Primjena u praksi

Od 16,30-18 sati: Rad s mješovitim zborom

Problemi intonacije, taktiranja, melo-ritamski problemi

Didaktičko-metodički pristup u realizaciji probe i nastupa

AUS KROATISCHEN GEMEINDEN

MANNHEIM

Ivan Žan novi suradnik

U hrvatskoj katoličkoj zajednici Mannheim za pastoralnog suradnika namješten je mo Ivan Žan

Rođen je 4.10.1955. u Zadru. Gimnaziju završava u Pazinu.

Od 1979. do 1983. studira glazbu u Hrvatskoj. Diplomskim radom iz predmeta dirigiranje, o temi Zborsko praktično izvođenje u klasi prof. Vladimira Kranjčevića, dobiva naslov prof. glazbenog odgoja.

Od 1983. do 1989. studira glazbu na Visokoj glazbenoj školi u Beču, kao stipendist austrijsko-njemačke Biskupske konferencije. Redovno studira i diplomira studij kompozicije. Godine 1989. postiže naslov „Magister artium“ (maestro glazbe).

Godine 1989. znanstveno-nastavno vijeće Muzičke akademije iz Zagreba imenuje ga profesorom glazbe studentima glazbe-

nog odgoja na Pedagoškom fakultetu Rijeka-Pula.

Od 1989. do 1991. predaje glazbu na Visokoškolskoj ustanovi.

Od 1992. do 1995. radi kao zborovoda i orguljaš na njemačkoj župi u Bochumu. Ujedno se usavršava u orguljama i improvizaciji kod docenta Heinza Harmsa u Essenu. S njemačkim zborom uz orguljsku i orkestarsku pratnju izvodi djela poznatih majstora.

Od 1.7.1994. do 31.12.1995. radi pri Hrvatskoj kat. zajednici u Duisburgu. Ujedno vodi zbor mladih hrvatskih katoličkih misija Bochum, Duisburg, Gelsenkirchen, Lüdenscheid i Dortmund.

Autor je komorne simfonijske i operne glazbe. Od snimljenih djela poznatija su Con-

certino za komorni orkestar, klavirski trio, Varijacije na temu, Te Deum za sole i orkestar, Bečka misa za Bariton i orkestar, Metodijevo preminuće za sole i orgulje.

Do sada je objavio jednu LP-ploču i tri audio-kasete vlastite glazbe. Djela su mu izvođena u Hrvatskoj, Sloveniji, Italiji, Austriji i u Njemačkoj. Posebno mjesto u njegovom stvaralaštvu pripada duhovnoj glazbi. Uz spomenuta ostvarenja valja spomenuti i djelo **Misa in D**, praižvedeno 1992. u Bochumu, za sole, zbor i orkestar na latinski tekst. Zalaže se za promicanje liturgijske glazbe. Iz tog ciklusa datiraju i „Psalmi raspjevani“ (naziv kasete u izdanju „Kršćanske sadašnjosti“).

Obradio je niz liturgijskih i drugih duhovnih skladbi za sole uz orguljsku ili klavirsku, odnosno orkestarsku pratnju.

Od 1.2.1996. radi kao zborovoda i orguljaš pri hrvatskoj katoličkoj zajednici Mannheim. Ivan Žan je redovan suradnik „Žive zajednice“. Želimo mu uspješan rad i puno dobrih nota. ■

Voditelj HKZ Mannheim vlč. Vinko Radić i mo Ivan Žan

Pjevački zbor HKZ Mannheim sa svojim novim voditeljem

Prijevod

Ovjereni prijevod i hitni servis za hrvatski, njemački, engleski i španjolski jezik. Dokument pošaljite telefaksom i prijevod će Vam biti dostavljen u najkraćem roku.

Monika Lovrić,

dipl. prevoditelj i sudski tumač.

Tel. 02 21/4 30 32 30; fax 4 30 32 41.

• **Prodaju se dvije nedovršene kuće** u blizini Zagreba (Dubrava i Novoselec).

Prodaje se rovokopač, Pocklein 60 s gumenim kotačima, nalazi se u Hrvatskoj. Za sve informacije obratite se na telefon: 09 41/9 77 36 (u Njemačkoj) ili 003 85/1 28 45 40 (u Zagrebu).

Nova knjiga o Stepincu

Ernest Bauer, Aloisius Stepinac Kardinal. Ein Leben für Wahrheit, Recht und Gerechtigkeit, Edition Bitter, Recklinghausen. Erweiterte Neuausgabe 1995. Aus dem Kroatischen übertragen von Toni Jakin.

U nakladi organizacije „Kirche in Not“ iz Königsteina tiskano je novo i prošireno izdanje Bauerove knjige o kardinalu Stepincu. Predgovor ovom izdanju napisao je kardinal Franjo Kuharić, a pogovor Rudolf Grulich. Prvo izdanje ove knjige izišlo je u Njemačkoj 1979. Ovo izdanje ima 192 stranice, a obogaćeno je dosad rijetko objavljivanim fotografijama kardinala Stepinca, kao i fotografijama o Papinu pohodu Stepincu

grobu u zagrebačkoj prvostolnici. Radi se zapravo o zaokruženoj i popularnoj biografiji kardinala Stepinca. Format knjige je džepni, tako da je prikladna kao dar njemačkim prijateljima i svima onima koji su željni saznati istinu o Stepinčevu životu i djelu. Najveće zasluge za izdavanje ove knjige ima R. Grulich, koji uporno i marljivo otkriva i bilježi povijest Crkve u Hrvata na njemačkom jeziku. A.B.

IZ NAŠIH MISIJA

OFFENBACH

Prva pričest

„Ostani s nama jer zamalo će večer...”

Euharistijsko slavlje predvodio je župnik p. Joso Klarić uz asistenciju fra Stanka Mandaca, župnog vikara.

Evandeoski odlomak (Lk 24, 13–55), kojega su prvopričesnici svojom igrom,

pokretima i pjesmom izvodili prožimao je cijelo bogoslužje. „Ostani s nama, Gospodine” – bijaše i želja naših prvopričesnika na njihovom „putu u Emaus”. Župnik je u svojoj propovijedi istaknuo ljepotu i važnost evandeoskoga teksta te naglasio potrebu prepoznavanja Uskrsloga u lomljenju kruha kod nedjeljnoga misnog slavlja. Kristovo darivanje nama u kruhu trebalo bi biti nama poticaj na međusobnu ljubav i darivanje.

Našim prvopričesnicima pridružila su se i tri novokrštenika, pa se u jednoj obitelji udvostručila radost.

Na kraju mise župnik je čestitao prvopričesnicima, njihovim roditeljima i obiteljima novokrštenika te zaželio ugodan nastavak slavlja za obiteljskim stolom.

Ovo lijepo bogoslužje pripremili su župnik i njegovi pastoralni suradnici s. Damiro Gelo i Zvonko Orlović. **Z. Orlović**

Slika za uspomenu. Prvopričesnici iz Offenbacha sa s. Damirom i fra Josipom

Pod ovim evandeoskim motom, na 3. uskrsnu nedjelju, 21. travnja 1996. godine, po prvi put pristupili su 46 dječaka i djevojčica Stolu Gospodnjem i primili Krista pod prilikama kruha.

Prekrasni proljetni dan dijelio je radost s prvopričesnicima.

U svečanoj procesiji, u pratnji svojih roditelja, ulazila su djeca noseći upaljene svijeće u crkvu sv. Josipa. Brujanje orgulja i radoznali pogledi dupkom ispunjenog hrama Božjega pratili su djecu do oltara.

Pomoć za obnovu crkve u Siveriću

Na adresu HKZ Offenbach stigao je o Uskrsu iz Drniša dopis sljedećega sadržaja: Cijenjene dame i gospodo!

Dragi fra Josipe!

Predstavnici Vaše župe, članovi Vašeg župnog vijeća predali su mi danas, 31. ožujka 1996. sumu od 30 000 DM, namijenjenih za ponovnu obnovu crkve Sv. Petra u Siveriću. Ovaj dekanat potvrđuje primitak novca i garantira svojom čašću njegovu pravilnu upotrebu.

Ako sve bude teklo prema predviđenom planu crkva bi uz Vašu pomoć mogla biti dovršena do blagdana sv. Petra. Na dan posvete javno ćemo Vam zahvaliti za učinjeno dobro.

Bog neka uzvratí stostruko Vašu dobrotu i brigu.

Vama i svim ljudima dobre volje sretan Uskrs i sve najbolje želi

fra Ante Čavka, dekan

MÜNCHEN / FRANKFURT

Križni put ulicama grada

I ove su se godine u Münchenu i Frankfurtu, 5. travnja, na Veliki petak, ulicama tih gradova održale pobožnosti križnoga puta s procesijom. Nakon molitve, obreda i otkrivanja križa u St. Pauls Kirche, procesija s križem kretala se od te crkve sve do St. Michaels Kirche. Četrnaest križeva nosili su simbole ljudskog dostojanstva: ljubavi, slobode, istine, pravde, dobrote, iskrenosti, suosjećanja, poštenja, nevinošći, trijeznosti, vjernosti, začeca, braka i čovjeka. Nakon procesije se u crkvi sv. Mihaela održao obred ljubljenja križa, a podijeljena je i sveta pričest, izvijestio je nas **Jozo Sladoja** iz bavarske metropole.

U Frankfurtu je također procesija održana u ozračju pokore i molitve. Odbor za kulturu župnoga vijeća, u suradnji sa svećenicima, priredio je ove godine priopćenje za njemačku javnost o ovoj

procesiji. Istaknuto je da je procesija Velikoga petka održana prvi put 1992. kao mirni prosvjed protiv rata, ali prvotno i kao molitva za mir u domovini i u cijelom svijetu. Običaj je u mediteranskim kršćanskim zemljama, u koje spada i Hrvatska, da se takve procesije priređuju upravo na Veliki petak. Zato je ova procesija hrvatski prilog frankfurtskoj

multikonfesionalnosti i multikulturalnosti. Upravo stoga su pozvane i njemačke i ostale inozemne zajednice da se pridruže ovoj osobitoj molitvi za mir. ■

Obred ljubljenja križa u Münchenu
Foto: Petar Lovrić

AUS KROATISCHEN GEMEINDEN

FREISING

Kad „Goranovci“ zaplešu

Studentski folklorni ansambl „Ivan Goran Kovačić“ gostovao je od 23. do 26. ožujka 1996. u Freisingu. To je bio plod želje koja je postojala već dvije godine posredstvom jednog njihova člana, Dalibora Blaževića, koji je pomagao u postavi i vježbanju kola u našoj misijskoj folklornoj grupi, s kojima smo nastupali na posljednje tri folklorijade, zatim na mnogim predstavama koje je organizirala naša misija ili pak Nijemci.

U tom zajedničkom radu osjećali smo bliskost, pa nam nije bilo teško uspostaviti kontakt i sa svim „Goranovcima“, pogotovo kad su iste dobi i uzrasta kao i mi.

Premda ovog puta organizaciju nije preuzela hrvatska katol. misija, nego kulturna udruga Freising, mi smo bili spremni pomoći u svemu, pogotovo kad je trebalo mnogo toga brzo i u „zadnji čas“ učiniti: izdavanje propagandnog materijala, obavijesti, prihvatu članova po obiteljima itd.

Cjelovečernji program u dvosatnom trajanju izveden je perfektno na divljenje svih prisutnih, od kojih su nažalost samo manjina bili Nijemci, premda je koncert

Studentski folklorni ansambl „I.G. Kovačić“ s mladima iz Freisinga

bio prvenstveno za njih organiziran. Većinu su sačinjavali Hrvati. Sutradan, 24. ožujka (nedjelja), naša misija je imala zajedničku misu s njemačkim vjernicima u župnoj crkvi St. Georg na kojoj su bili i „Goranovci“, a neki od njih su „pojačali“ naš mladi crkveni zbor koji je preko te mise pjevao. To je za sve bio poseban doživljaj.

Navečer tog istog dana našli smo se svi zajedno u prostorijama župe St. Georg. Počelo je s pjesmom: „Dobra večer, dobri ljudi“ i uz pozdrav našeg župnika fra Ante, a druženje uz pjesmu i ples produžilo se dugo u noć.

U utorak, 26. ožujka, gosti iz Zagreba su imali još jedan nastup u Ingolstadt, kamo smo ih također pratili i još jednom uživali u ljepoti njihova izvođenja naših poznatih plesova: slavonskih, prigorskih, ličkih, dubrovačkog linde idr. U pravom smislu „oni gaje vrednote koje traju: kulturu i ljubav prema svom narodu te ljubav međusobnu“, kako je to u pozdravnom govoru u Freisingu naglasio župnik fra Ante Maleš. Ovaj susret ostat će nam dugo u sjećanju. Svi smo se složili da bi ovo trebalo više puta ponavljati kako bi se više upoznawali, povezivali te obogaćivali međusobno svojim vrijednostima sebe i druge.

Kruno Janković

KEMPTEN

Korizmena duhovna obnova

Duhovnu obnovu s pokorničkim i misnim slavljima održao fra Bernard Dukić

Hrvatsku katoličku zajednicu Kempten već niz godina vodi dominikanac o. Mile Gugić, a obuhvaća bavorsku pokrajinu Allgäu i broji devet filijala. Lijepa su to uglavnom i turistička mjesta u podnožju Alpa, gdje se našao i hrvatski čovjek u potrazi za kruhom. Od domovinskog rata u Hrvatskoj i BiH ovdje je i veći broj izbjeglica i prognanika.

Korizma, vrijeme pripreve za Uskrs, u ovoj zajednici je protekla u duhu molitve, posta i karitativne pomoći. U sklopu duhovne obnove, u subotu 23., i Gluhu nedjelju 24. ožujka, gost zajednice je bio naddušobrižnik iz Frankfurta o. Bernardo Dukić. U subotu je u Bad Wörishofenu, jednoj od novootvorenih filijala za izbjeglice, upriličeno pokorničko i misno slavlje kojem je prisustvovao veći broj vjernika. Misno slavlje je predvodio o. Dukić. U večernjim satima istog dana pokorničko slavlje sa sv. misom održano je i u Sonthofenu, gdje je također crkva bila puna vjernika.

Na Gluhu nedjelju o. Dukić posjetio je Memmingen, industrijski grad u kojem Hrvati žive i dulje od dvadeset godina. Prije sv. mise u vjeronaučnoj dvorani susreo se s drugom i trećom generacijom naših iseljenika. U srdačnom i prijateljskom ozračju redovitog vjeronaučnog sata nisu izostala pitanja i odgovori, a djeca i mladi i ovog puta su pokazali svoje vjersko znanje. Crkva Marijina Uznesenja puna vjernika čekala je pokorničko i misno slavlje. U ispomoć je došao i svećenik iz Augsburga o. Ivan Prusina. U 12. sati održana je zajednička priprava za sakrament pomirenja, a vodio ju je o. Bernard. Nakon ispovijedi, a trajala je dulje od 2 sata, počela je koncelebrirana sv. misa. U znakovitoj propovijedi, koja je bila prožeta mislima Evandjelja, o. Dukić je posebno skrenuo pozornost na mlade današnjeg vremena, koji su nažalost postali žrtve raznih poroka moderne Europe. Neka roditelji budu primjer kršćanskog i sakramentalnog života, te

prvi učitelji i promicatelji vjere, neka ne budu zarobljeni materijalnim propadljivim dobrima, nego neka grade trajne duhovne vrednote, te čuvaju svoj hrvatski jezik i kulturu. S

o. Mile Gugić

iskrenom molitvom i složnom pjesmom završeno je misno slavlje. O. Dukić, kao delegat hrvatske inozemne pastve u Njemačkoj, zahvalio je župniku o. Mili Gugiću za njegov dugogodišnji rad, svesrdno zalaganje i veliku humanitarnu i materijalnu pomoć koju je ova zajednica poslala u domovinu za vrijeme domovinskog rata. Na koncu je župnik o. Gugić u ime zajednice i osobno zahvalio naddušobrižniku na dvodnevnom pokorničkom i misnom slavlju, te ocu Ivanu Prusini na pomoći i sudjelovanju. Bila je ovo uistinu lijepa duhovna obnova, za zrele vjernike, mlade i djecu, a i oni najmlađi, tek prohodali, nisu pokazali dosadu, iako su provele u crkvi, gotovo četiri sata.

Maja Zovko

IZ NAŠIH MISIJA

STUTTGART

BISKUP WALTER KASPER TREĆI PUT MEĐU HRVATIMA

Mir s vama!

Biskup Walter Kasper govori na priredbi u DGB-kući

Biskup biskupije Rottenburg-Stuttgart dr. Walter Kasper slavio je po treći put misu s Hrvatima i za Hrvate na Bijelu nedjelju, 14. travnja u konkatedrali sv. Eberharda. Biskup je otvorio i izložbu slika hrvatskih umjetnika, koju je u galeriji uz crkvu postavio Milan Sigetić. Poslije mise je u dvorani DGB priređena priredba u biskupovu čast.

Dr. Walter Kasper je jedan od onih biskupa, koji vas odmah srdačno i radosno pozdravlja i za kojega na prvi pogled ne biste rekli da je biskup. Kad je u sakristiji crkve sv. Eberharda vidio mnoštvo od tridesetak ministrantica i ministranata nije mogao sakriti svoje iznenađenje. Sa svakim se pozdravio, svakoga upitao za ime. Jednostavan je i komunikativan, kako u osobnim susretima, tako i na misi. Zato su stuttgartski Hrvati imali što čuti te nedjelje. Glavna biskupova poruka bila je ona koju je Isus te nedjelje uputio svojim učenicima: Mir s vama! Biskup ju je više puta izgovarao na hrvatskom i njemačkom jeziku. Ponovio je da je prije nekoliko mjeseci napisao pismo svim inozemnim katolicima na području biskupije, u kojem je svima rekao: „Vi ste kod nas dobrodošli; mi smo zahvalni da ste ovdje s nama“. Posebno je zahvalio svećenicima i pastoralnim suradnicama i suradnicima.

U pozdravu je također istaknuo starije, ali i djecu i mlade, koji „u međuvremenu pripadaju nama“, kao i izbjeglice. „Svi se nadamo da će se odnosi u Bosni uskoro ponovno tako stabilizirati, da se sigurno možete vratiti u svoju domovinu“, kazao je biskup Kasper izbjeglicama. Govorio je o svojim posjetima Sarajevu i Banjoj Luci, te obećao pomoć njemačke Crkve Katoličkoj crkvi u Bosni. Mir najprije nastaje u srcu. Bog ima posljednju riječ, a ne smrt i mržnja i laž. Sve hrvatske vjernike biskup Kasper je pozvao na očuvanje svoje vjerske prakse i kulturne baštine.

Izložba slika i priredba u biskupovu čast

Za to je nekoliko puta bio nagrađivan pljeskom. Na samom početku mise biskupu su mladi uručili buket cvijeća i jednu umjetničku sliku, a na koncu mise jedna je djevojka u narodnoj nošnji još jednom zahvalila biskupu na riječima vjere, nade i utjehe. Misu su još suslavili: fra Marinko, koji je dragom gostu također uputio riječi dobrodošlice, fra Petar Klapež, fra Ivan Čugura i fra Anto Batinić. Pjevao je zbor zajednice pod ravnanjem časne sestre Nevenke.

Odmah po svršetku mise biskup je otvorio izložbu slika hrvatskih umjetnika, u galeriji koja se nalazi tik do crkve. Pritom se pohvalno izrazio o hrvatskoj umjetnosti. O izložbi je nekoliko riječi rekao i

Milan Sigetić, novinar „Vjesnika“, koji je i postavio izložbu.

Na priredbi u DGB-kući ponovno su govorili biskup Kasper, fra Marinko, a u programu su nastupili: dječji zbor, pod ravnanjem sestre Ljube, biblijska skupina, crkveni zbor pod ravnanjem sestre Nevenke, mala folklorna skupina pod vodstvom Ivice Lovrića, ministranti (ce), misijski tamburaški sastav, folklorna skupina pod vodstvom Pere Markovića, a na koncu je svirao VIS „Ruža“. Svaka skupina koja nastupila darovala je biskupu poneki specifičan dar, pa se nakupilo prilično darova. Biskupu su bila potrebna dvojica pomoćnika kako bi ih mogao ponijeti. Dan je već bio na zalazu. Završni čin biskupova susreta s Hrvatima Stuttgarta bila je svečana večera u prostorijama hrvatske katoličke zajednice. T. G.

Pjevački zbor HKZ Stuttgart

BERGHEIM – NOGOMETNI TURNIR

„Croatia“ je najbolja

6. travanj bio je za Hrvate iz Bergheima i okolice prava fešta. Tog dana je održan veliki nogometni turnir na kome su sudjelovali: šest njemačkih i deset nacionalnih momčadi. Budući da je turnir bio uoči uskrasnih blagdana, nije bilo jednostavno organizirati momčad. Anto Željko Kovačić, predsjednik Ogranka Matice hrvatske „Rheinland“ i Đuro Grgić, skupili su momčad, koja je nastupila pod imenom „Croatia“.

„Croatia“ pobjeđuje jugoklub

U prve dvije utakmice s njemačkim momčadima „Croatia“ je uknjižila dvije pobjede. Napetost je rasla, kako kod igrača tako i na tribinama. Došli su naši vjerni navijači, naši ugostitelji: Frano Đurić, Nikola Grbeša, Ivan Barišić, Frano Grbeša.

Sljedeća utakmica bila je biti ili ne biti. Nervoza je rasla, jer protivnik je bio srpsko-crnogorska ekipa ili kako se oni još uvijek nazivaju, jugoslavenski klub „Sloga“.

U igru su postavljeni najiskusniji. Juro Topalović, te naše pojačanje, mladi Grk Janni Armoutidis. Ova se varijanta pokazala vrlo uspješnom, mada je i mladi Grk znao da moramo tući jugoklub, jer se on oduvijek druži s Hrvatima. Momci su grizli, ali lopta nikako nije htjela u gol. igralo se pred jednim golom. Hrvati na tribinama su se hvatali za glavu. I onda naš Janni s jednim rezantnim udarcem pogađa mrežu srpskog vratara. Vijore se hrvatske trobojnice, a trener pojačava obranu i računa s kontram.

U finalu

Slijedile su daljnje utakmice, a razvoj sportskih događaja ukazivao je na borbu

za prvo mjesto. S momčadi F.C. Hilal Marok (Marokancima) igrali smo neriješeno 1:1. Gol za „Croatiju“ dao je Tomislav Barišić. Tursku momčad pobjeđujemo s 1:0, a gol je dao Bernard Barišić.

Nakon toga ostale su samo dvije momčadi u borbi za prvo mjesto: F.C. Hilal Marok ili Croatia. Neriješeno s Nijemcima bilo bi dovoljno za ulazak u finale. Naš sljedeći protivnik bila je lokalna momčad, 1. F.C. Quadrath. Trener nije htio ni čuti za neriješeno, već samo pobjedu. Ivica je već u dvadeset i četvrtoj sekundi doveo „Croatiju“ u vodstvo. Jedan od najstarijih u ekipi „Croatie“, inače novodiplomirani inženjer na düsseldorfskom sveučilištu, Pile Kovačić, stavio je točku na sve dileme. Jasno i glatko stajalo je 4:0 za Hrvate. Time je „Croatia“ bila pobjednik u svojoj grupi, a to znači i prvi finalist.

U finalu protivnik „Croatie“ bio je sastav kotarske policije, nadaleko poznat po tehnički dotjeranoj igri i fair playu. Policija je darovala našem sastavu pivske čaše s amblemima policije, a mi njima našarana jaja, kako se to radi u Bosni. Ando Petrušić, inače prognanica iz Kotor Varoša, našarala je predivna uskrasna jaja, tako da su Hrvati pružili Nijemcima i nešto od uskrasnog ugođaja.

Usprkos našoj premoći, ostalo je samo 0:0, i prišlo se izvođenju sedmeraca.

Nakon prvog kruga bilo je 4:4. Iza toga 5:4, pa opet 5:5, zatim 6:5. Nijemci izvode sedmerac, najbolji vratar turnira Pile Kovačić brani.

„Croatia“ je pobjednik! Momci uzimaju od svojih navijača hrvatsku zastavu i nose je pobjedonosno po parketu. Hrvati

KUGLANJE

Prvaci svijeta traže sponzore

Denis Galić i Ivan Pulić, hrvatski par u kuglanju (sekcija Schere), kadetski (14-18 godina) su prvaci svijeta.

Titulu osvojenu u nizozemskom Hoensbrocku 1994. godine brane u Italiji (Senegalia) ove 1996., od 23. do 26. svibnja.

Zainteresirani za pomoć ovim mladima, da dobro zastupaju Hrvatsku, možda s obranom titule, mogu se obratiti na sljedeću adresu. Jure Galić, Bahnhofstr. 26, 40764 Langenfeld, Tel.: 02173/149872 ili na sljedeći konto, s naznakom za kuglanje: BfG Bank, Hauptstr. 123, 40764 Langenfeld, BLZ 300 101 11, Kontonummer 2783049000.

Jure Galić

slave, jer su najbolji. Policija i Bošnjaci bili su prvi koji su čestitali pobjednicima. Srbi i Crnogorci bili su jedini koji nisu pružili ruku pobjedniku.

Slavlje kod obitelji Grbeša

Poslije slavlja s navijačima u sportskoj dvorani, slavlje se nastavilo u restoranu kod našega ugostitelja Frane Grbeša. „Momci, jedite i pijte što želite, kad ste osvijetlili obraz svome imenu i našem imenu“, rekao je Grbeša senior. Slavilo se sve do 23.00 sata, a onda su momci s trenerom otišli na ponoćnu hrvatsku sv. misu. Iako su bili umorni, htjeli su se i Bogu zahvaliti. Župnik, pater Miro Modrić, pohvalio je uspjeh hrabrih momaka. I ovdje kao da su se obistinile riječi velikoga Stjepana Radića: „Vjera u Boga i hrvatska sloga“.

N. K. CROATIA: Pile Kovačić, Tomislav Kovačić, Juro Topalović, Bernard Barišić, Janni Armoutidis, dip. ing. Pile Kovačić, Ante Tony Prgommet, Ivica Grbeša, Stipo Topalović, Anto Topalović.

Đuro Grgić, Bergheim

KULTURA

Treba poštivati neotuđivo pravo hrvatskoga naroda i hrvatske države na svoj jezik i njegovo vlastito ime, to jest: na samostalan hrvatski jezik.

Promemorija o hrvatskome jeziku

Hrvatski jezik pripada južnoslavenskoj podskupini slavenskih jezika. Razvijajući se od 11. stoljeća kao pisani jezik prožet živim hrvatskim narodnim govorima, upravo se hrvatski jezik među prvima počeo izdvajati iz slavenskoga kontinuuma kao poseban entitet.

Za rast hrvatskoga jezika još od ranoga srednjeg vijeka karakterističan je utjecaj zapadne, latinske, mediteranske i panonsko-srednjoeuropske kulture i civilizacije. Ali najvažnije je od svega stalna očitovana volja hrvatskoga naroda da očuva svoju kulturnu, političku, jezičnu i drugu samobitnost. Od 14. i 15. st. jezik cijelog hrvatskog prostora označuje se jedinstvenim imenima (slovinski, ilirski, hrvatski), s jasnom sviješću da hrvatskomu pripadaju i čakavsko i štokavsko i kajkavsko narječje. Tako je do kraja 16. st., – a osobito u 17., 18. i 19. st. – napisan i objavljen niz gramatika i rječnika toga jezika. Osobito u 17. i 18. st. svi pisci na čakavskom, štokavskom i kajkavskom području svjesni su da pišu istim jezikom, kako god ga zvali. Jezik hrvatske književnosti u Dubrovniku – kao najizgrađeniji – postao je uzorom na ukupnome hrvatskome prostoru, pa će upravo to biti glavnim razlogom što će sredinom 19. st. dotad izgrađeni hrvatski književni jezik utemeljen na štokavskoj osnovici prevladavati na cijelom hrvatskom području i to zbog dubrovačkog govora u ješkavskome liku.

II.

Književni jezik Srba do 19. st. bio je oblik crkvenoslavenskoga (srpskoslavenski, ruskoslavenski), a kad je V. S. Karadžić, na poticaj Slovenca Jerneja Kopitara, za osnovicu novoga srpskog jezika uzeo novoštokavsko narječje – po uzoru na dotadašnji hrvatski jezik, njegove rječnike i gramatike – to je olakšalo ekspanzionističke težnje mlade srpske države.

Hrvatski je jezik u svojoj povijesti bio vrlo često ometan, a ponekad i onemogućavan, u razvitku. Bile su to posljedice državne, odnosno političke sudbine hrvatskoga naroda: gotovo punih devet stoljeća Hrvatska je bila u sastavu drugih država, zadržavajući nekad manju, nekad veću autonomiju.

Osobito teško razdoblje nastupilo je od 1918. godine. Uvjereni da će u zajed-

ništvu s drugim Južnim Slavenima lakše osigurati svoje nacionalne interese, Hrvati ulaze i u državnu zajednicu s njima, u Jugoslaviju. Ali od očekivanja se nije ostvarilo ništa. Srbi zbog svoga povoljnog položaja (najbrojniji i najprošireniji narod, njihova glavnoga grada i proširenja njihova državnoga aparata, vojske, policije i redarstva i žandarmerije), odmah preuzimaju dominantnu ulogu.

U obje Jugoslavije nisu se birala sredstva i nije se zaziralo ni od jezičnog nasilja, kako bi se dokazalo da su hrvatski i srpski jedan jezik. Ali, unatoč svemu tomu, hrvatski je narod održao svoj jezik i zadržao njegovo narodno ime. Iako odnos hrvatskoga i srpskoga književnoga jezika nema prave analogije u svijetu, ipak onako kao što je, kulturnopovijesno i funkcionalno, nizozemski jezik različit od danskoga i slovački od češkoga, kao što je u demokratskoj Španjolskoj nakon propasti fašizma galješki priznat kao poseban jezik, različit i od španjolskoga i od portugalskoga, tako je težinom kulturno-povijesne tradicije, samoga jezičnoga ustroja kao i voljom hrvatskoga naroda hrvatski jezik različit od srpskoga.

Međutim, u tradicionalnoj (genetskoj) lingvistici mnogim se jezicima osporava status jednostavno zato što nisu bili jezici posebnih državnih entiteta (katalonskom, galješkom, slovačkomu), kadšto čak i dugo nakon stvaranja nacionalne države (norveškomu). Moderna je sociolingvistika naprotiv utvrdila da pri svemu tome, osim čistih jezično-genetskih, značajnu ulogu imaju kulturni i povijesni, društveni i politički, gospodarski i psihološki čimbenici te nadasve volja samih govornika: na temelju složenog spleta kriterija svaki se jezik izdvaja kao originalan i neponovljiv skup kvantitativnih, kvalitativnih i funkcionalnih značajki. Jezici se naime razlikuju jedan od drugoga na različite načine.

Na hibridnome nazivu srpsko-hrvatski (Serbo-kroatisch, serbo-croate, Serbo-Croatian i dr.) osobito je inzistirala velikosrpska administracija i diplomacija prve i druge Jugoslavije. Ali takvu se nazivu hrvatski narod stalno odupirao i nikada ga nije prihvatio, pa ga je – unatoč represiji komunističkog režima – i javno odbacio 1967. godine Deklaracijom o na-

zivu i položaju hrvatskoga jezika, koju su tada potpisale sve relevantne hrvatske kulturne i znanstvene ustanove i supotpisale tisuće hrvatskih intelektualaca i kulturnih radnika. Snagom tih nastojanja u drugoj su Jugoslaviji (1945.-1991.) ipak svi bitni savezni dokumenti i obvezatno službeno objavljivani u četiri verzije: slovenskoj, hrvatskoj, srpskoj i makedonskoj, a u početku su se tako i zvale.

III.

Neosporna je činjenica da već trinaest stoljeća postoji hrvatski narod, da je njegova kršćanska tradicija stara trinaest stoljeća, da Hrvati već gotovo tisuću godina imaju dokumentiranu pismenost i književnost na svojem narodnom jeziku. Neosporno je i to da su Hrvati stoljećima pisali trima svojim međusobno povezanih narječjima (gotovo osam stoljeća prije Srba, koji su tek u 19. st. napustili srpsko-slavenski i počeli pisati jezikom na folklornoj štokavskoj osnovici, dok se nikad nisu služili dvama tipično hrvatskim narječjima: čakavskim i kajkavskim). Hrvati su svoju pismenost, književnost, znanost i duhovnost uopće oblikovali i stvarali unutar zapadne, latinske Europe, a Srbi u krilu istočne grčke i slavenske. Nije dvojbeno ni to da je hrvatska državno-pravna tradicija (koju je morala priznati i uvažavati i komunistička Jugoslavija) starija od jednog tisućljeća, i da je upravo na njezinu temelju nastala i današnja Republika Hrvatska, kao međunarodno priznati pravni i politički entitet. A sve se to moglo izražavati, pa se i danas iskazuje, na jeziku kojemu je jedino naravno ime – hrvatski jezik, bez obzira na stupnjeve srodnosti i sličnosti s ostalim južnoslavenskim jezicima.

Stoga Matica hrvatska ovom Promemorijom ponovno naglašava da sve relevantne političke, znanstvene i kulturne međunarodne ustanove trebaju uzeti u obzir navedene bjelodane i neosporne činjenice jednako u diplomatskim tijelima kao i u slavističkim institutima, kojima je inače dužnost promicati posebnu književnost i prepoznatljivi jezik naroda pa i hrvatskoga, te poštovati neotuđivo pravo hrvatskoga naroda i hrvatske države na svoj jezik i njegovo vlastito ime, to jest, na samostalan jezik. **Matica Hrvatska**

KULTURA

ZAGREB

Zaklada HAZU

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti na svojoj skupštini od 29. lipnja 1993. utemeljila je Zakladu, kojoj je cilj unapređivanje kulture, umjetnosti, znanosti i odgoja kao bitnih čimbenika duhovnog, gospodarskog, političkog i sveopćeg napretka Hrvatske. Ministarstvo kulture i prosvjete svojom je odlukom od 5. ožujka 1994. odobrilo osnivanje Zaklade i njen Statut.

Zaklada želi iznaći i pomoći specijalne projekte važne za kulturu i identitet hrvatskog naroda. Taj identitet neprijatelj je nastojao planski uništiti rušeći spomenike, crkve, groblja, knjižnice, matične urede, gruntovnice i drugo.

Spominjemo nekoliko specijalnih projekata na čijem će se ostvarenju Zaklada posebno angažirati: Dubrovnik – Gradska knjižnica (uništena u agresiji); Arboretum Trsteno (kraj Dubrovnika) i Arboretum Lokrum (teško oštećeni); Knjižnica

HAZU s oko 250.000 knjiga neadekvatno pohranjenih; Strossmayerova galerija slika (484 slika) i Moderna galerija (2605 umjetnina) – eventualno preseljenje i osnivanje Hrvatskog centra umjetnosti u produženju galerije Mimara (budući naš Louvre); Akvarij u Rovinju – moderniziranje; Muzej-Knjižnica zabranjenih knjiga kroz vjekove (lokacije: Zagreb, Rijeka, Split, Osijek ili Vukovar), bila bi jedinstvena u svijetu; Meštrovićev trg i park s oko 20 skulptura-kopija u npr. Otavica-ma, Drnišu i Plitvicama; Knjižnica Braće Radić u Trebarjevu (s dokumentima, knjigama, korespondencijama, fotografijama, filmovima) po uzoru na „Presidential Libraries“ u svijetu; Rječnik hrvatskog jezika (tipa Webstera ili Longmana) i dr.

Kako bi Zaklada, barem djelomično, mogla ostvariti svoje ciljeve i zadatke potrebno je da raspolaže značajnim kapitalom, budući da za zakladne svrhe može

koristiti samo prihod od kamata. Do sada je Zaklada uspjela skupiti glavnica od ca DM 200 000 i to prvenstveno od doprinosa domaćih tvrtki.

HAZU poziva sve prijatelje hrvatske kulture da postanu utemeljitelji, podupiratelji ili prijatelji Zaklade. **Utemeljitelji** Zaklade mogu biti pojedinci i ustanove doprinosom od 25000 američkih dolara ili više, odnosno istim iznosom u drugoj valuti, u kunama ili donacijom u obliku nekretnina. **Podupiratelji** su pojedinci, ustanove i organizacije doprinosima od 2000 američkih dolara ili istim iznosom u drugoj valuti ili nekretninama. **Prijatelji** su pojedinci i ustanove koji Zakladi daruju i najmanji prilog. Imena sviju bit će objavljena u Godišnjim izvješćima Zaklade i u nekim publikacijama HAZU. Imena **Utemeljitelja** bit će urezana na ploču u atriju HAZU. Donacije se mogu slati na HAZU-Zaklada, Privredna banka Zagreb, Konto Nr. 30102-678-96669. Pobliznje obavijesti na adresi: HAZU, Zrinski trg 11, HR – 10000 Zagreb, tel. 00385-1-433444; fax. 433383.

NOVI ALBUM VIS-a JUKIĆ

Jukić – Povratak

Franjevački bogoslovi iz Sarajeva, iščekujući svoj skori povratak u Sarajevo, ovih su se dana javnosti oglasili albumom s jedanaest novih pjesama. Na taj su način sadašnji članovi skupine izdali već drugi album. Naime, prošle godine su napravili kratku retrospektivu rada i djelovanja JUKIĆ-a kroz 25 godina. Na toj kaseti je bilo po pet pjesama s dva, do tada objavljena, albuma, a sada svojim slušateljima i simpatizerima nude čak 11 novih pjesama. Ovim neparnim

brojem, kao da žele kazati kako su još neke pjesme ostale. Većina pjesama, kao i sam naslov kasete, govori o želji za skorim povratkom ili o prognaničkoj tuzi: *Nema meni do mog kraja, nema meni do mog raja, Stari put, Povratak, Kraljeva Sutjeska, Ne miriši jorgovane, Ne budi lud, Bog nek te, Bosno zagrlj. Pjesme: Molitva svijeta, Traženi mir, Naša zbilja i Eli, eli;* više govore o novom radanju, novoj nadi i uskrsu čovjeka na novi život. Većinu pjesama je napisao fra Mirko Filipović s vlastitim idejnim kompozicijama. Ostale pjesme je komponirao i napisao fra Josko Oršolić. A tu su i dvije kompozicije fra Ante Kovačića, koji je napravio aranžmane za svih jedanaest pjesama. Pjesme su otpjevali fra Marinko Didak, fra Anto Rajić i Anto Kovačić (BI). Sve je solidno snimljeno, kroz više mjeseci rada, u malom vlastitom studiju na digitalnoj tehnici. Izdavač ove kasete je franjevačka teologija Sarajevo, a glavni i odgovorni urednik Josko Oršolić.

Kaseta se može nabaviti na adresi: Franjevačka teologija Sarajevo, Langova 18, 10430 Samobor ili: Anto Batinić, An den Drei Steinen 42, 60435 Frankfurt. Članovi JUKIĆ-a: Marinko Didak-solo glas, Anto Rajić-solo glas, bas, Ante Kovačić-gitara, Drago Bojić-klavijature, Pero Jerković-bubnjevi. Svim svojim slušateljima i prijateljima pjesmom preporučujemo: „Nakon teških progona, mi čekamo POVRATAK!“ **adam**

PARIZ

Slike fra Petra Vidića u Parizu

Izložba slika fra Petra Perice Vidića, bosanskog franjevca, otvorena je u subotu 13. travnja, u velikoj dvorani pastoralnog centra HKM Pariz. Izložbu je, uz aistenciju priređivača fra Vlatka Marića, postavila Tatjana Radovanović, akademska slikarica koja živi i radi u Parizu. Prilikom otvaranja izložbe fra Vlatko, i sam član bosanske franjevačke provincije, predstavio je osobu i slikarski rad fra Perice Vidića, posebno istaknuvši slike koje su nastale u tijeku rata u Sarajevu, gdje slikar i danas djeluje. Fra Perićina djela svojim jakim bojama, posebno crvenom i plavom ističu sve one osjećaje koji su ispunjali slikara pogođenog razaranjem i agresijom, čovjeka i prirode, no ipak odaju nadu da će doći mir i smiraj. Otvorenju izložbe bio je nazočan i mons. Vladimir Stanković, ravnatelj hrvatske inozemne pastve. On je istaknuo da su slike izričaj snage čovjeka u teškim trenucima. Svojim slikama fra Perica prosvjeduje protiv rata i beznada koje bi moglo nastati u ljudima i prirodi. Nakon izložbe održan je dobrotvorni koncert Dražena Zečića, čiji je prihod dan za dovršenje pastoralnog centra HKM Pariz, u kojemu se već više godina održavaju slični kulturni i dobrotvorni poduhvati pariških Hrvata. **(IKA)**

Nema meni do mog kraja

*Ne diraj me, prijatelju
uzalud ti priča,
znam da imam kruha, ruha
i obilje pića.*

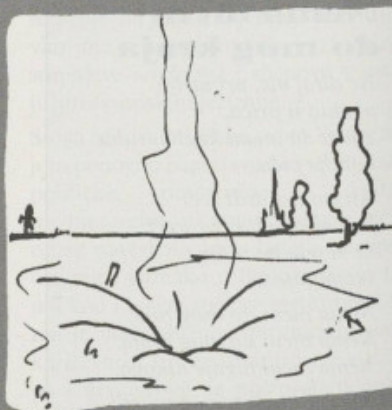
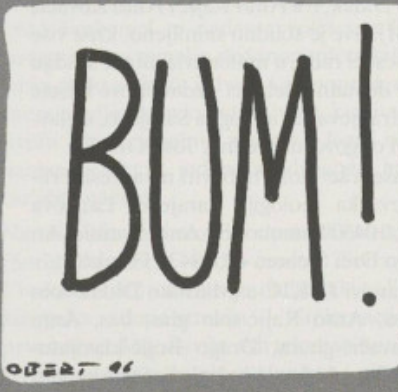
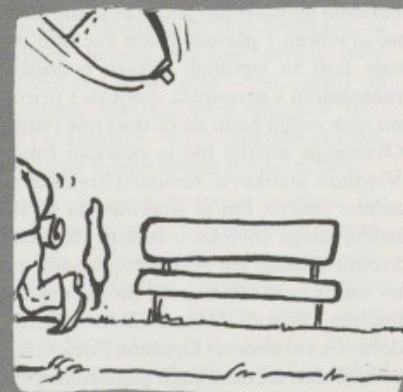
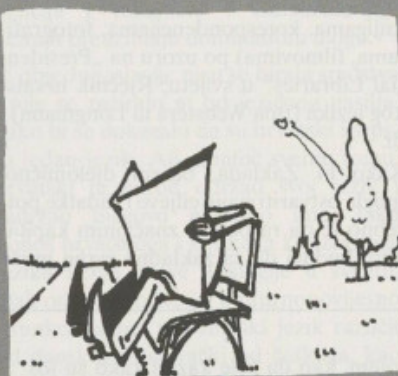
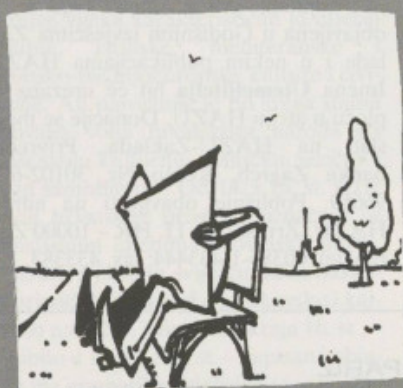
*Ali što ćeš duši reći
kad se ona takvoj sreći
ne veseli, ne raduje,
već tuguje.*

*Nema meni do mog raja,
Nema meni do mog kraja,
Nema meni nigdje nikoga.*

*Svud mi tuđe sunce svijetli,
Svud me bude tuđi pijetli,
Ničeg svog ništa do Boga.*

HUMOR BY MARKO OBERT

SREĆA

BUM!

OBERT 96

PAŠKINA KARTULINA

General sa četiri šterne

Pet godin smo čekali i konačno dočekali da vidimo uživo našeg generala Janka Bobetka. Gura sam se sirota ne bi li doša bar jedan metar blizu njega, ali nisan moga. Tilohranitelj me nije tija pustit, jer se oko generala okupilo niz naših pulitičkih uglednika. Formirali su neku vrstu špalira, tako da nam ratna legenda nije mogla ni disati. A naš general doša je da nam kaže iz prve ruke istinu o ratu, jer kako je reka, ima puno onih koji bi tili umanjiti pobjedu na bojištu, a dati prednost zelenom stolu. E, ali ništa od toga!

Mi smo hrabar narod di se radaju već gotovi ratnici. Samo imamo jednu nesriću u tome, da nam se s junacima ponekad rodi koji unutrašnji neprijatelj. E, dragi moji takvih se trebamo dobro čuvati, jer kako je reka i sam general Bobetko, strane obavještajne službe rade na potkopavanju Rvacke, jer in je u interesu da rvacki narod ne bude složan, pa bi ga kao takva lakše okrenuli na svoj mlin. Dakle, ni vanjski neprijatelj ne spava. Nekad bi se reklo da nas ništa ne smi iznenaditi.

Moran priznati, svi su bili oduševljeni izlaganjem generala Bobetka, a posebno kada je počeo govoriti njemački. Bože dragi, bilo ga je lipo čuti, ka da je general Bundesvera ili kako je kazao naš saborski zastupnik dr. Janović, general sa četiri šterne.

Ali to nije sve, jer najlipše stvari se događaju na kraju, a kraj je ovaj put bija u Luce u Ežbornu. Tamo se okupila ta naša pulitička i biznismenska svita, jer je gospođa Luca naša najpoznatija ugostiteljska djelatnica i ugledna poslovna žena. Za ovu priliku kod nje je spremila večera. Svi kažu, bilo je svake vrste spize: kotleti, rumšteka, bifteka i svega drugoga. Ali, kako kažu dobro informirani, naši su pulitičari odbili isti meso i tražili da im se spremi blitva s mladim kumpirima, koja u sebi ima dosta željeza, jer navodno tribaju biti čvrsti ka željezo, a meso je jopet štetno, jer povećava agresivitet, a naši pulitičari trebaju biti fini, a ne agresivni. I zato mi je najžalije ća se i ja nisan naša

kod Luce, pa se naija mlade janjetine i luka bez bojazni da će mi otkazati srce, jer tamo je bija i naš doktor Lucić. Bilo je, vele, i masnih viceva.

I na kraju triban van reći da je cila ova fešta napravljena u čast 6 godina osnivanja ADZ-a u Vrankfurtu. A mali Ivan – naš krasan dečko, izabran je već dulje vrime za prisidenta ADZ-a Vrankfurt. To je divan momak i neka mi niko više ne reče da su u ADZ-u samo stari pulitičari. Kad budu sličići izbori iden i priko reda glasat za Ivana, jer lipo je da nas vode tako mladi i pametni ljudi. I onda se neću morat bojat za cenzuru, možda dobijen i neku nagradu i odlikovanje s nekim veleredom ili redom. Neke mi dragi Bog pomože u svemu.

Paško

NAGRADNA KRIŽALJKA

Rješenje pošaljite najkasnije do 6. VI. 1996.

GESLO SKUPA HRVATSKE MLADEŽI, KOJI CE SE OKOŽATI 8. I 9. LIPNJA	GLAVNI GRAD ČEŠKE	PRAPOR	BOGINJA PLODNOSTI KOD ST. EGIPĆANA	ONI KOJI OBJAŠ- NAVAJU, TUMAČE	PREDSED- NIK SRE- DŠNJEG ODBORA SUSRETA, SPUTSKI BISKUP DR. MARIN	VRSTA DIN- LJE AMČ- KE	P I	VELIKA EUROPSKA RUKA	RADI U MESNICI	AUSTRIA
JEDNO OD MJEŠTA ODRŽAVANJA SKUPA MLADEŽI										
BEZUBI DIO, DUKASTENA (AN.)										TANKI, NABORANI PAPIR
MUSL. ŽENSKO IME						ATLETSKO KLUB IZ SPLITA U N				
INICIJALI KOLJEV- NIKA GUMDOLICA		GRADIĆ U HRVATSKOJ								
		Z S								
AUTO- OZNAKA ŠVEDSKE		DODATAK JELU NAKON NOĆI				UREDNIK SPRAVA ZA PROSI- JAVANJE				
GENERAL HV, ANTUN			I S ODJEKVATI, ODZVA- NIJATI		SUMPOR ZANIMANJE SV. JOSIPA		NUŽNOSTI SPREMISTE ZA ŽITO			
UZVIK DOZIVANJA		UPALA UHA VARKA, ORMANA						STR. Z. IME, PLJA BOLEST AIDS		KUMIČIĆ BEZBOJNI ZAPALJIVI PLIN
MJESTO BLIZU SINJA					MJESTO SKUPA MLADEŽI KUTINA				BUDŽET, PRORAČUN	
KOŠARKAŠKI KLUB									Z L	
Ocjena ne- kog djela (dobra ili loša)						JAVITI SE NA POZIV AMPER				
BAKTERIJE OKRUG- LASTOG OBILJA				PROJEK- TIBANI PRAVAC CESTE				POZNATI DUHOVNIK, FRA ZVJEZDAN		

SVI NA
SUSRET
HRVATSKE
KATOLIČKE
MLADEŽI!

Nagrađeni:

Stjepan Dautović, Aachen · Kazimir Ljolić, Gelsenkirchen · Valentina Jedvaj, Bednja · Marija Tevih, Koblenz · Marija Zlata Wunderlich, Korb

SCHREIBWETTBEWERB

Gefragt sind literarische Werke jeder Form

Für Einheimische und Zuwanderer: Schreibwettbewerb „40 Jahre ‚Gastarbeiter‘ – Deutschland auf dem Weg zur multikulturellen Gesellschaft?“ Vom 25. März bis 31. Juli 1996

Die Ausländerredaktion und die Redaktion „Bücherbar“ des Süddeutschen Rundfunks greifen das Thema Einwanderung nach Deutschland auf und veranstalten vom März bis November den Schreibwettbewerb: „40 Jahre ‚Gastarbeiter‘ – Deutschland auf dem Weg zur multikulturellen Gesellschaft?“. Die Schirmherrschaft hat die Beauftragte der Bundesregierung für die Belange der Ausländer, Cornelia Schmalz-Jacobsen.

Der Schreibwettbewerb „40 Jahre ‚Gastarbeiter‘ – Deutschland auf dem Weg zur multikulturellen Gesellschaft?“ eröffnet eine breite Palette von Möglichkeiten. Grundlagen der Texte können eigene Lebenserfahrungen, Beobachtungen, Überlegungen zum Wandel in unserer Gesellschaft, in die Zukunft weisende Geschichten oder auch reportageartige Berichte sein.

Teilnehmen können alle, die in Deutschland leben, unabhängig von Alter und Staatsangehörigkeit. Eingereicht werden können literarische Werke jeder Form - wie Erzählungen, Gedichte oder Kurzgeschichten-, Erlebnisse, Gedanken oder Betrachtungen zur Entwicklung der multikulturellen Gesellschaft in Deutschland in den zurückliegenden 40 Jahren zum Gegenstand haben. Die Texte dürfen bisher nicht veröffentlicht sein, sie müssen in deutscher Sprache verfaßt und mit Maschine geschrieben sein. Ihr Umfang soll 20 Seiten nicht übersteigen. Auch Auszüge aus größeren Werken sind möglich.

Die Beiträge sind zusammen mit dem ausgefüllten Bewerbungsbogen **bis zum 31. Juli 1996** (Poststempel) zu schicken an:

Süddeutscher Rundfunk Stuttgart - Schreibwettbewerb - 70150 Stuttgart

Mit dem Einreichen eines literarischen Werkes werden die Teilnahmebedingungen anerkannt. Nicht ausreichend frankierte Einsendungen werden nicht angenommen.

Unter den Einsendungen wählt - nach einer Vorauswahl - eine Jury fünf Preisträger aus. Der erste Preis ist mit DM 6000,-, der zweite mit DM 5000,-, der dritte Preis mit DM 3000,- dotiert, der vierte mit DM 2.000,- und der fünfte Preis mit DM 1000,-. Die Preisverleihung soll im Rahmen der Stuttgarter Buchwochen am 16. November 1996 erfolgen.

Die Jury setzt sich zusammen aus Mitgliedern, die dem PEN-Zentrum Bundesrepublik Deutschland, dem Verband Deutscher Schriftsteller, dem Süddeutschen Rundfunk und dem Büro der Beauftragten der Bundesregierung für die Belange der Ausländer angehören, sowie aus ausländischen Autorinnen und Autoren. Die Entscheidung der Jury erfolgt nach freiem künstlerischem Ermessen und ist rechtlich nicht angreifbar.

Weitere Informationen gibt es beim Süddeutschen Rundfunk unter oben genannter Adresse, sowie unter

Info-Telefon: 0180-5224120

Telefax on demand: 0180 522-4121

**HOMBURG / SAAR (SPEYER),
SAARBRÜCKEN**

PRVA PRIČEST I KRIZMA

„Ne pere se duša sapunom, nego u ispovjedaonici“

**Mostarski biskup mons. Ratko Perić
podijelio je sakramente prve pričesti i
krizme u Homburgu (misija Speyer) i
u Saarbrückenu.**

Vidjevši punu crkvu „Maria von Frieden“ mogao je biti ugodno iznenađen svatko tko je slučajno ili namjerno tog subotnjeg popodneva, 13. travnja, prisustvovao podjeli sakramenata prve pričesti i krizme u Homburgu. Mostarski biskup mons. dr. Ratko Perić doprinio je svojim prisustvom i riječima da mnogi ne zaborave ovaj dan. Povezujući Isusovu i našu povijest on je mladima pokušao na jednostavan način pojasniti trenutak i vrijeme u kojem žive, kao i smisao življenja uopće. „Ne pere se duša sapunom ili deterdžentom, nego u ispovjedaonici“, istaknuo je biskup riječi kojih će se zasigurno mnogi često sjetiti. Pričest je prvi put primilo 27 prvopričesnika, a krizmu 37 mladih vjernika. Misu su s biskupom suslavili vlč. Milivoj Galić, voditelj misije Speyer, delegat fra Bernard Dukić, vlč. Mate Šola, voditelj misije Saarbrücken, i vlč. Ante Đerek, novi voditelj misije Schwäbisch Gmünd. Pod misom je svirao Krsto P., neumorni orguljaš, pjevač i čitač.

Slijedećeg dana, u nedjelju, biskup Perić je s istim svećenicima slavio misu i dijelio sakramente prve pričesti i krizme u Saarbrückenu, gdje mu je domaćin bio vlč. Šola. Ovdje je te sakramente primilo osamdesetak djece i mladih. Kapelica „Maria-Schule“ bila je premala za mnoštvo vjernika, pa se slavlje održalo u dvorištu. Vrijeme je bilo sunčano, toplo i ugodno, pa su i bređi protekli u takvom ozračju.

Krizmanici iz Homburga i Speyera s biskupom Perićem, vlč. Galićem i fra B. Dukićem

Prvopričesnici iz Saarbrückena

Dan duhovnih zvanja

- Valja naglasiti da su sakramente pričesti, a posebice krizme, primili djeca i mladi, koji su uglavnom izbjegli-
ce i prognanici iz BiH.

Biskup je sa svećenicima poslije slavlja objedovao u restoranu „Dubrovnik“, kojega su vlasnici te nedjelje krizmali kćer.

Ivo Matijević

Nedjelja, 28. travnja, slavila se kao Dan duhovnih zvanja. Sve je manje svećenika, redovnika i redovnica u Katoličkoj crkvi, pa je molitva za duhovna zvanja zaista potrebna. Nedostatak duhovnih zvanja posebno se osjeća u zapadnoeuropskim zemljama. U našem narodu i Crkvi ima još uvijek solidan broj onih koji se odazivaju na Božji poziv. Među njih spadaju i sestre s naše slike, Izabela Galić i Verica Grabovac koje rade u inozemnoj pastvi, te svojom vedrinom šire svoje opredjeljenje za služenje Kristu, Crkvi i svome narodu.

Foto: ab

SREBRNI PIROVI U WUPPERTALU

Darinka i Josip Grbešić proslavili su 17. 2. 1996. svoj srebrni pir. Misa za njihovu obitelj i zajednički život u sreći i zadovoljstvu održana je u misijskoj kapeli.

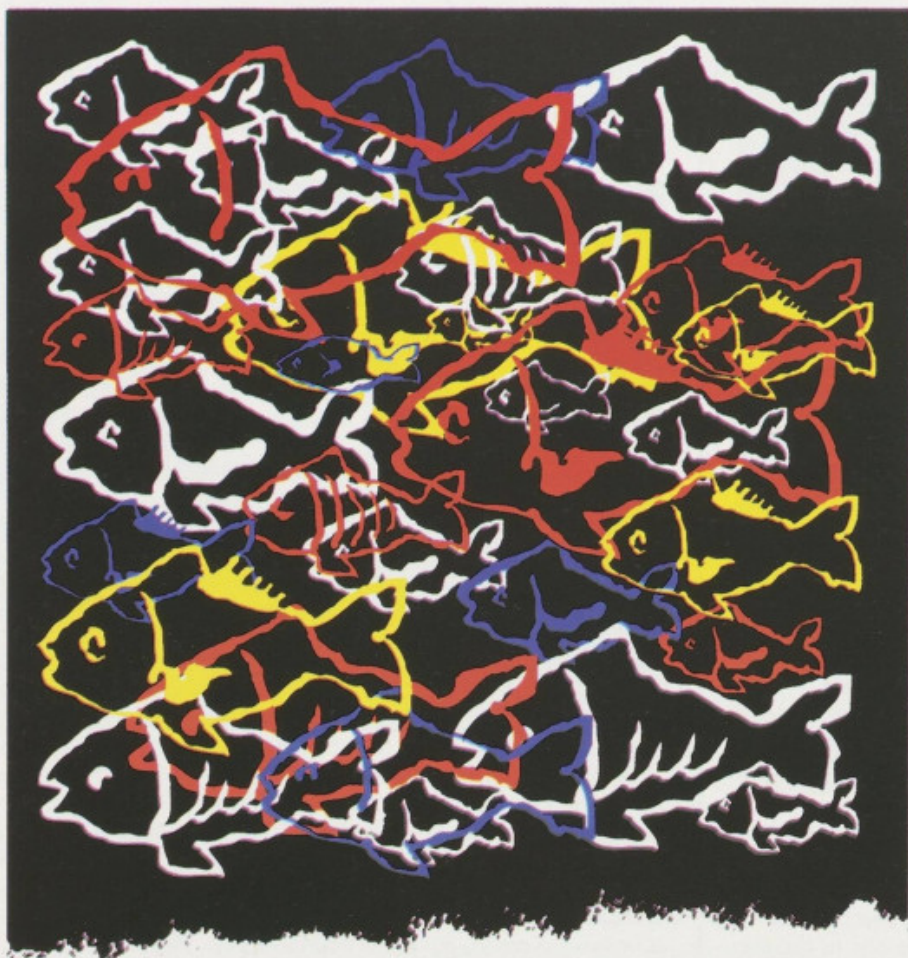
Milka i Božo Teklić također su proslavili 25 godina bračnoga života 24. 2. Misno slavlje održano je isto tako u misijskoj kapeli, a prisustvovali su mu članovi obitelji, rođaci, prijatelji i znanci. Oba misna slavlja predvodio je i slavljenicima čestitao fra Ivan Vidović, voditelj hrvatske katoličke zajednice u Wuppertalu.

Mala ministrantica iz Stuttgarta predaje dar biskupu Walteru Kasperu, u Stuttgartu, 14. 4. 1996.

Foto: ab

S KRISTOM U TREĆE TISUĆLJEĆE

*Susret
Hrvatske
Katoličke
Mladeži*

*Split
Solin
8.–9. lipnja
1996. godine*

Treffen kroatischer junger Katholiken in Kroatien · 8.–9. Juni 1996

CROATIA INVEST

ZA SIGURNU BUDUĆNOST

NAGRADNI NATJEČAJ ZA
NAJBOLJU FOTOGRAFIJU

Dijaspora na fotografiji

Svoje amaterske fotografije iz života naših ljudi u dijaspori šaljte nama. Najuspjelije ćemo objavljivati, a tri najbolje i nagraditi.

„Živa zajednica“ od ovog broja raspisuje nagradni natječaj za najbolju amatersku fotografiju 1996. pod nazivom „Dijaspora na fotografiji“. Fotografija mora biti originalna, ranije neobjavljvana i snimljena tijekom ove godine. Snimatelj mora navesti datum i mjesto snimanja, te opisati motiv na fotografiji. Motivi i teme fotografija moraju imati vezu s hrvatskom dijasporom, odnosno sa životom naših ljudi u iseljenuštvu. Dakle, na fotografijama mogu biti likovi naših radnika, izbjeglica, djece, mladih i starih; mogu biti događaji obiteljskih proslava, svadbi, izleta i drugih uspjeha; događaji iz crkvenog života (hodočašća, susreti mladih, prve pričesti, krizme). Motivi mogu biti i boravci u domovini, susret s rodnim krajem, ljetovanje u domovini.

Fotografija se mora isticati kvalitetnim sadržajem, specifičnom porukom i dojmom. Najuspješnije fotografije objavljivat ćemo u našem listu. Posebni ocjenjivački sud (žiri) izabrat će tri najbolje fotografije, a imena pobjednika objavit ćemo u božićnom broju.

Nagrade:

1. Foto aparat
2. Knjiga „Povijest fotografije“
3. Pretplata na „Živu zajednicu“

Pravo natjecanja imaju svi koji čuju za ovaj natječaj, osim profesionalnih fotoreportera, dakle samo amateri. Fotografija može biti u boji ili crno-bijela. Svoje fotografije za ovaj natječaj, sa svojom punom adresom, šaljte na našu adresu: Živa zajednica, An den Drei Steinen 42, 60435 Frankfurt/M.

Postvertriebsstück D 2384 E Gebühr bezahlt:

Schoell + Klug Druckerei GmbH · 64546 Mörfelden-Walld. ·